

LG-2025-89430

Instans	Gulating lagmannsrett – Dom
Dato	2026-06-01
Publisert	LG-2025-89430
Stikkord	Skatterett. Skattefastsettelse. Armlengdes vilkår.
Sammendrag	Saken gjaldt gyldigheten av Oljeskattekontorets vedtak om skjønnsfastsettelse av et selskaps inntekt for inntektsårene 2014–2017. Spørsmålet var om konserninterne salg av tørrgass til søsterselskap var gjennomført på armlengdes vilkår jf skatteloven § 13-1. Lagmannsretten kom til at vilkårene for skjønnsfastsettelse var oppfylt, men fant at Oljeskattekontorets vedtak bygget på uriktig rettsanvendelse fordi det benyttede sammenligningsgrunnlaget ikke var treffende. Vedtaket ble opphevet, og anken ble forkastet. (Sammendrag ved Lovdata) Henvisninger: Skatteloven (1999) §13-1
Saksgang	Sør-Rogaland tingrett TSRO-2024-70470-2 – Gulating lagmannsrett LG-2025-89430 (25-089430ASD-GULA/AVD1). Om rettskraft
Parter	Staten v/Oljeskattekontoret (advokat Kaare Andreas Shetelig, rettslig medhjelper: advokat Anders Myklebust) mot TotalEnergies Ep Norge AS (advokat Anders Wilhelmsen, rettslig medhjelper: advokat Hanne Kristin Skaarberg Holen). [+] Vis alle
Forfatter	Lagdommer Arnt E. Skjefstad, ekstraordinær lagdommer Svein Åge Skålnes og lagdommer Silje Karine Nordtveit.
Henvisninger i teksten	Rettsgebyrloven (1982) §2 Tvisteloven (2005) §9-17, §20-2, §20-3, §20-9 Skatteforvaltningsloven (2016) §8-11, §15-6 Skatteforvaltningsforskriften (2016) §8-11-3

I. Sakens spørsmål og bakgrunn

1. Hva saken gjelder

Saken gjelder gyldigheten av Oljeskattekontorets vedtak 1. november 2023 om skjønnsfastsettelse av TotalEnergies EP Norge AS' inntekt for inntektsårene 2014-2017. Spørsmålet er om det konserninterne salget av tørrgass til TotalEnergies Gas & Power Ltd. var gjennomført på armlengdes vilkår, jf. skatteloven § 13-1.

Partene omtaler TotalEnergies EP Norge AS som «TEPN» og TotalEnergies Gas & Power Ltd. som «TGP», og lagmannsretten benytter samme forkortelser i det følgende.

I perioden 2014-2017 solgte TEPN tørrgass til TGP på kortsiktige avtaler under en rammeavtale. Staten anfører at TGP gjennom interessefellesskapet hadde en fleksibilitet knyttet til leveringstid, leveringssted, volum og priskonsept som ikke er reflektert i markedsprisen i leveringsmarkedet, og som uavhengige parter etter statens syn ville avtalt særskilt vederlag for.

Oljeskattekontoret traff 1. november 2023 endringsvedtak for inntektsårene 2014-2017. Kontoret la til grunn at den interne transaksjonen ikke var i samsvar med armlengdeprinsippet, og at det forelå inntektsreduksjon etter skatteloven § 13-1. Ved skjønnsfastsettelsen tok Oljeskattekontoret utgangspunkt i et påslagsintervall i uavhengige volumfleksible avtaler og fastsatte fleksibilitetsverdien skjønnsmessig til EUR 0,55 pr. MWh. Den særskattepliktige inntekten ble samlet økt med 217 millioner kroner.

TEPN klagde på vedtaket 13. desember 2023. Det ble holdt møte mellom TEPN og Oljeskattekontoret 21. mars 2024. I brev 19. april 2024 sendte TEPN tilleggsopplysninger sammen med søksmålsvarsel. Stevning ble tatt ut 30. april 2024.

Sør-Rogaland tingrett, satt med fagkyndige meddommere, avsa 28. mars 2025 dom med slik domsslutning:

1. Oljeskattekontorets vedtak av 1. november 2023 om skattefastsettelsen for TotalEnergies EP Norge AS for inntektsårene 2014-2017 er ugyldig og oppheves.
2. Staten v/Oljeskattekontoret dømmes til å betale saksomkostninger til TotalEnergies EP Norge AS med 6 343 690,25 kroner samt rettens gebyr og kostnader til fagkyndige meddommere.

Staten v/Oljeskattekontoret anket tingrettens dom til Gulating lagmannsrett 8. mai 2025. TEPN tok til motmæle i anketilsvar 28. mai 2025. Ankeforhandling ble holdt i Gulating lagmannsrett 17.-27. mars 2026. Om bevisføringen vises til rettsboken.

2. Kort om Total-konsernet og relevante selskaper

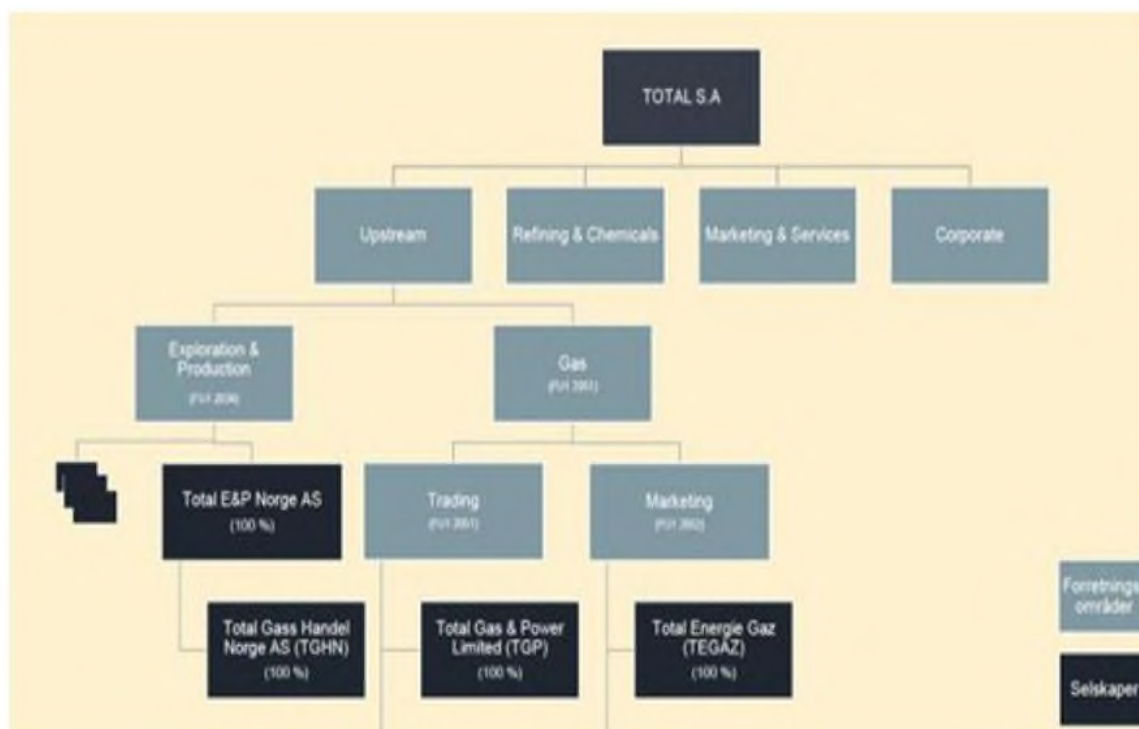
TEPN er et heleid datterselskap av TotalEnergies Holdings Europe S.A.S og inngår i Total-konsernet. Morselskapet, Total S.A., er hjemmehørende i Frankrike. Konsernet var i 2015 verdens fjerde største børsnoterte olje- og gasselskap med operasjoner i mer enn 130 land. Konsernet er helintegret med både oppstrøms- og nedstrømsaktiviteter knyttet til olje og gass.

Total-konsernet har operert på norsk sokkel siden 1965. TEPN produserer olje og gass på norsk kontinentalsokkel og har eierandeler i en rekke lisenser, deriblant andeler i svingfelt som Troll, Oseberg og Åsgård. I perioden 2014-2017 var en betydelig del av TEPNs gassalg opplyst å være konserninternt, mens eksterne salg i stor grad var knyttet til eldre, langsiktige gassalgsavtaler.

TEPN eier TotalEnergies EP Gasshandel Norge AS («TGHN»), som driver kjøp og salg av gass og ikke er særskattepliktig. TGHN hadde ingen ansatte i perioden 2014-2017 og kjøpte tjenester av TEPN. TGHN er etablert som skiper i Gassled.

TGP er hjemmehørende i Storbritannia og inngår i konsernets gass- og kraftsegment. TGP har en porteføljefunksjon og driver også handelsaktivitet («trading»), opplyst å foregå fra Genève. TGP videreselger konserninternt gass blant annet til TotalEnergie Gaz (TEGaz), som håndterer kundesalg i Frankrike.

For en oversikt over selskapsstrukturen, viser lagmannsretten til nedenstående organisasjonskart:

Figur 1: Forenklet konsernstruktur. Lyse/grå bokser angir forretningsområder, og mørke bokser angir selskaper.

3. Kort om transportkapasitet, markedstilgang og fleksibilitet i Gassled-systemet

3.1 Gassco og Gassled – operatøransvar og eierskap

Gassco er et statlig eid selskap etablert som nøytral operatør for gasstransportsystemet fra norsk kontinentalsokkel, og har hatt operatøransvaret for det integrerte transportsystemet siden 2002. Selve infrastrukturen eies i hovedsak gjennom interessentskapet Gassled, som omfatter rørledninger og tilknyttede anlegg. Gassco eier ikke infrastrukturen, men forestår driften på vegne av eierne innenfor rammer fastsatt i lovgivning og operatøravtaler.

Operatørrollen kan i hovedtrekk beskrives gjennom tre kjerneoppgaver: systemdrift, kapasitetsadministrasjon og videreutvikling av det integrerte transportsystemet. Systemdrift omfatter planlegging, overvåking, koordinering, styring og oppfølging av gasstrømmene fra feltene og gjennom transportsystemet til mottaksterminalene. Kapasitetsadministrasjon omfatter fastsettelse av tilgjengelig kapasitet i rørledningssystemet og tildeling av transportkapasitet innenfor systemets fysiske rammer. Videreutviklingsoppgaven knytter seg til å identifisere og følge opp behov for endringer og tiltak i et samlet systemperspektiv.

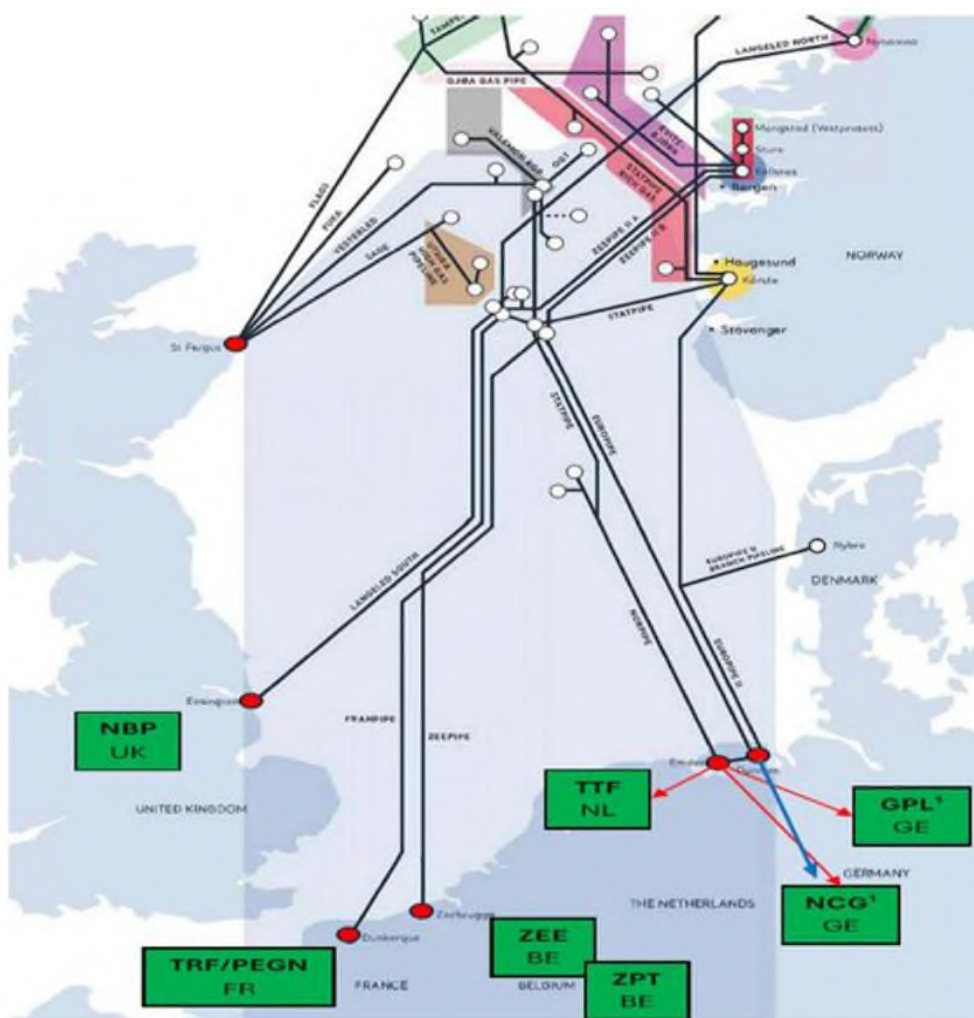
På denne bakgrunn går lagmannsretten over til å redegjøre for de sentrale mekanismene i den løpende kapasitetsutnyttelsen i Gassled, herunder booking/nominasjon og etterfølgende avstemming («matching»).

3.2 Kapasitetsbooking, nominasjon og matching i Gassled

Tørrgass fra norsk sokkel transporteres til Storbritannia og kontinentet gjennom rørledningssystemet Gassled, der Gassco har ansvar for teknisk drift og kapasitetsstyring. Systemet må til enhver tid være i balanse mellom gass inn («entry») og gass ut («exit»). Dette håndteres gjennom booking/nominasjon og etterfølgende avstemming («matching»).

For å kunne transportere gass i systemet må aktøren være skiper og ha reservert kapasitet i Gassled. Reservasjonen gjelder kapasitet ut av systemet ved de relevante utgangspunktene («exit-kapasitet») ved mottakspunkter («beach»). TEPN er skiper i Gassled og kan reservere exit-kapasitet. Kapasitetsbooking forutsetter planlegging over tid, men systemet har også mekanismer som kan gi fleksibilitet i utnyttelsen av reservert kapasitet, blant annet gjennom adgang til renomineringer innenfor eksisterende kapasitet og, innenfor regelverket, mulighet for kortsiktige kapasitetskjøp og omdisponering («rebooking») dersom kapasitet er tilgjengelig.

Saken gjelder Gassled sone D. Sone D omfatter mottaksterminalene («beach») St. Fergus og Easington i Storbritannia, Dunkerque i Frankrike, Zeebrugge i Belgia samt Emden og Dornum i Tyskland. Disse terminalene er igjen knyttet til ulike markedsområder/huber, slik dette er illustrert i figur 2, og som lagmannsretten kommer tilbake til i punkt 4 nedenfor.

Figur 2: Rørforbindelser og markedsområder (forenklet oversikt). Figuren viser hovedlinjer i rørtransporten fra norsk sokkel til mottaksterminalene («beach») og tilknyttede markedsområder/hubs i Storbritannia og på kontinentet.

Det sentrale tvistepunktet i saken knytter seg til verdien av å kunne velge mellom flere markedsområder ved avsetning av gass levert gjennom Gassled. Adgangen til seks landingspunkter/markeder innebærer at prisforskjeller mellom markedsområder i noen tilfeller kan utnyttes gjennom geografisk arbitrasje, forutsatt relevant kapasitet og matching. At markedene har ulik modenhet og likviditet, kan påvirke både forekomsten og utnyttelsen av slike prisforskjeller.

Matching har også en praktisk konsekvens: selv om gassen leveres ut av Gassled på «beach», forutsetter videre transport og markedsadgang at det samtidig er kapasitet og avstemt nominering i det nedstrøms systemet gassen skal inn i. Fleksibilitet på oppstrømssiden – herunder muligheten til å endre nomineringer tett opp mot levering – må derfor ses i sammenheng med tilsvarende krav til kapasitet og matching nedstrøms.

4. Hub-markeder og prisdannelse

4.1 Historisk utvikling – fra oljeindeksering til hub-prising

Frem til 2000-tallet var gasspriser på kontinentet i stor grad fastsatt gjennom langsiktige kontrakter der prisen var indeksert mot olje/oljeprodukter. Prisene reflekterte dermed i begrenset grad løpende tilbud og etterspørsel i gassmarkedet. I Storbritannia skjedde deregulering og overgang til markedsbasert prisdannelse tidligere, med fremveksten av NBP som en sentral referanse.

På kontinentet skjøt omleggingen fart etter EUs tredje energi-/gassmarkedsregelverk (2009), med økt konkurranse og krav om tredjepartsadgang og utskilling av nettvirksomhet i uavhengige selskaper. Dette bidro til fremvekst av mer likvide handelsplasser («hubs») og standardiserte produkter, der pris dannes fortløpende gjennom handel. I løpet av 2010-årene ble særlig TTF en sentral europeisk referanse, samtidig som flere langsiktige kontrakter ble modernisert ved at prisgrunnlaget helt eller delvis ble knyttet til hub-priser, jf. punkt 4.2.

Denne markedsutviklingen har betydning for saken ved at de observerbare hub-prisene i perioden 2014-2017 i økende grad fungerte som pålitelige prisreferanser i kortsiktige handler, mens bilaterale avtaler kunne inneholde tilpasninger som reflekterte transaksjonsspesifikke forhold, herunder fleksibilitet.

4.2 Prisfastsettelse i hub-markedene – børs, OTC og kvotert pris

Ved mottaksterminalene føres gassen inn i nasjonale rør- og markedssystemer og videre til hub-markeder der pris dannes løpende gjennom tilbud og etterspørsel. Markedsplassene omtales som «hubs» og betegner et definert geografisk markedsområde (for eksempel Storbritannia for NBP). Når gassen er innenfor dette geografiske området, er den i markedet (på huben). Huben fungerer som et virtuelt handelssentrum der en systemoperatør har ansvar for å balansere volumene innenfor området, og det dannes en enhetspris basert på tilbud og etterspørsel. Hubene er koblet sammen gjennom fysiske rørforbindelser i et integrert europeisk marked. Det medfører at prisene mellom hubene typisk utjevnes over tid, ettersom gass flyttes mot de best betalende markedene – en prosess omtalt som arbitrasje.

I saken her er det særlig aktuelt med hub-markeder knyttet til NBP (Storbritannia), TTF (Nederland), tyske markedsområder (NCG/GPL), PEGN (Frankrike) og ZPT/ZEE (Belgia). Prisene i disse markedene varierer over tid og kan endres raskt.

I hub-markedene omsettes gass både på børns/organiserte markedsplasser og bilateralt (OTC). På børns handles standardiserte («uniforme») produkter, og det er handel i disse uniforme produktene som danner de observerbare markedsprisene. I perioden saken gjelder er blant annet produktene Within Day (WD), Day Ahead (DA), Weekend (WE) og Month Ahead (MA) sentrale.

I saken er det opplyst at transaksjoner og priser i hub-markedene rapporteres gjennom Trayport, og at de observerte prisene endres fortløpende – i praksis fra minutt til minutt – gjennom handelsdagen. Ved handelsdagens slutt publiserer prisrapportører som Heren og Argus daglige kvoteringer basert på transaksjoner inngått i et definert prisingsvindu om ettermiddagen, rett før markedet lukker. Kvoteringene bygger dermed på faktiske handler i markedet og gir uttrykk for prisen på det uniforme produktet for det aktuelle markedet. På børns omsettes kun disse uniforme produktene/kontraktene.

Bilaterale avtaler (OTC) gir større rom for tilpasning enn børnsavtaler. Prisen i en OTC-avtale knyttes ofte til en relevant hub-referanse (indeks/kvotering, herunder «closing/assessment») for det aktuelle produktet, med eventuelle tillegg eller fradrag som reflekterer transaksjonens konkrete egenskaper (for eksempel leveringsmessige forhold). Noen bilaterale avtaler inngås også til fast avtalt pris («fixed»), som i så fall er en konkret avtalt pris for transaksjonen og ikke en indeks-/closingpris, selv om den typisk fastsettes med utgangspunkt i det løpende prisbildet.

Det brukes flere begreper om prisreferanser i gassmarkedene, herunder markedspris, hub-pris, børnspris, indekspris og kvotert pris. I det følgende bruker lagmannsretten «markedspris» som en fellesbetegnelse for observerte priser og kvoteringer for uniforme – «flate» – standardprodukter i hub-markedene. Partene er uenige om en slik hub-referanse uten videre også utgjør «markedspris» i skatteloven § 13-1s forstand for den konserninterne transaksjonen som vurderes her, herunder om prisreferansen fanger opp alle prisrelevante egenskaper ved transaksjonen. Lagmannsretten kommer tilbake til dette i punkt III.

4.3 Fundamentale prisdrivere i hub-markedene – og markedsuroen i 2021-2022

I et modent hub-marked dannes prisen av balansen mellom tilbud og etterspørsel. Prisnivå og prisvariasjoner påvirkes særlig av temperatur- og værforhold, nivået på fornybar kraftproduksjon (vind og sol) og forhold i kraftmarkedet, herunder konkurransen mellom gass og andre brensler i kraftproduksjon. Lagernivåer har også betydning, ettersom lave lagre typisk øker betalingsviljen for å sikre leveranser inn mot og gjennom vinterperioden.

I 2021-2022 oppsto et markant avvik fra mer normale markedsforhold. Bakgrunnen var en gradvis svekkelse i russiske leveranser allerede gjennom 2021, og deretter en kraftig nedgang i russisk rørgass til Europa i 2022 i kjølvannet av krigen i Ukraina. Dette ga økt knapphet og høy volatilitet i de europeiske hub-prisene, samtidig som Europa i større grad måtte dekke marginalt behov gjennom LNG og dermed ble tettere koblet til det globale LNG-markedet.

5. TEPNs salg til TGP – avtalestruktur og prising

Mot denne bakgrunnen – med hub-priser som sentrale referanser i perioden – blir spørsmålet om den konserninterne transaksjonen hadde egenskaper (herunder fleksibilitet) som normalt prises særskilt i bilaterale avtaler.

TEPNs konserninterne salg av tørrgass til TGP i perioden 2014-2017 skjedde under en rammeavtale datert 14. februar 2002, supplert av transaksjonsavtaler der pris, leveringssted, leveringsperiode og volum ble fastsatt for den enkelte handel. Det ble inngått om lag 1 800 transaksjoner i perioden, og samlet salgsverdi var om lag 7,8 milliarder kroner.

Prisingsmetoden varierte mellom handler priset mot hub-referanser («index closing») og handler priset til fast pris («fixed»). Om lag 70 % av transaksjonene (målt i antall) priset mot index closing og om lag 30 % priset til fast pris, mens fordelingen volummessig er om lag 50 % indeks (closing) og 50 % fast pris.

Koblingen til de uniforme produktene er i korte trekk denne: transaksjoner priset mot index closing knytter seg typisk til hub-produkter som WD, DA, WE og MA, mens fast pris særlig benyttes ved intradagshandel og handel utenfor markedets ordinære åpningstid, der prisen fastsettes konkret i transaksjonen.

II. Partenes syn på saken

6. Ankende part – Staten ved Oljeskattekontoret – har i korte trekk anført:

Oljeskattekontorets endringsvedtak 1. november 2023 er gyldig. Vilåret om inntektsreduksjon etter skatteloven § 13-1 første ledd er oppfylt, og det hefter ikke feil ved skjønnsutøvelsen som kan lede til ugyldighet.

Lagmannsretten har full kompetanse til å prøve om vilkårene i skatteloven § 13-1 første ledd er oppfylt. Overprøvingen av skjønnsfastsettelsen etter § 13-1 tredje ledd er mer begrenset, i samsvar med alminnelige regler om domstolskontroll med fritt forvaltningskjønn.

Vurderingstemaet etter § 13-1 første ledd er om skattyters inntekt er redusert som følge av interessefellesskapet. Det er ikke relevant om den konserninterne motparten har oppnådd økt inntekt, og det kreves ikke vesentlig eller kvalifisert avvik dersom prisen faller utenfor det uavhengige parter ville avtalt.

OECDs retningslinjer skal tillegges vekt. Analysen må bygge på en nøyaktig fastleggelse av den kontrollerte transaksjonen («accurate delineation»), herunder funksjoner, risiko, produktets karakter, økonomiske omstendigheter og forretningsstrategi. Partenes realistisk tilgjengelige alternativer må inngå i armlengdevurderingen.

Transaksjonen som skal vurderes er ikke enkelttransaksjoner isolert, men den samlede samhandelen: de om lag 1 800 transaksjonsavtalene inngått under rammeavtalen i perioden 2014-2017. Enkelttransaksjoner kan ikke vurderes løsrevet når avtalestrukturen samlet gir fleksibilitet og fortrinnsrett.

Kjernen i inntektsreduksjonsvurderingen er om TEPN har fått et armlengdes vederlag når man tar hensyn til både verdien av gassen og merverdien knyttet til fleksibilitet. Indeks- /hubpris for standardiserte «flate» produkter er bare et utgangspunkt; armlengdeprisen må reflektere de samlede kontraktsvilkårene og prisrelevante

egenskaper ved avtaleforholdet. Når kjøper er innrømmet fleksibilitet, må dette kompenseres gjennom et påslag.

Rammeavtalen og transaksjonsavtalene – og hvordan handelen faktisk er gjennomført – gir samlet TGP betydelig fleksibilitet, blant annet knyttet til leveringssted, leveringsperiode, volum og prisingskonsept, samt adgang til kjøp utenfor normale åpningstider. § 13-1 bygger på en objektiv vurdering; det er ikke nødvendig å påvise subjektiv skyld eller uriktige forklaringer.

Som holdepunkter for at konserninteressen er styrende, vises blant annet til at TGP har fortrinnsrett til volumet som selges kortsiktig slik at tredjeparter bare får kjøpe dersom de tilbyr bedre vilkår, samt til transaksjonsstrukturer som kanaliserer volumer til TGP. Leveransemønstre og analyser viser at leveringsvalg ikke konsekvent har vært styrt av høyest pris for TEPN når kapasitet foreligger.

Sammenlignbare transaksjoner med uavhengige parter viser at det i markedet betales premium for fleksibilitet og «execution value». Det vises blant annet til (i) rammeavtaler og salg til uavhengige der påslag inngår, (ii) volumfleksible avtaler med uavhengige, (iii) TEPNs senere auksjoner for MA/DA-salg, og (iv) at TGP i perioden kjøpte betydelige volumer fra tredjepart på norsk sokkel med påslag over indeks/hubreferanser. Også betalingsvilkår og leveringssikkerhet kan ha en markedsverdi.

TEPNs optimaliseringsanalyser imøtegår ikke sakens kjerne, og analysene har metodiske svakheter. Oljeskattekontorets egne optimaliserings- og reoptimaliseringsbetraktninger underbygger at det forelå realistisk tilgjengelige alternativer for høyere pris enn TEPN oppnådde. Det er kombinasjonen av manglende premium for fleksibiliteten og manglende optimalisering og reoptimalisering av egen portefølje som utgjør inntektsreduksjonen.

Skattyter har et hovedansvar for sakens opplysning og dokumentasjon av armlengde for intertransaksjoner. Dokumentasjonsmangler og manglende opplysninger om TGPs videresalgsforhold må tillegges vekt ved bevisvurderingen.

Lagmannsretten er ikke bundet av vedtakets begrunnelse. Vedtaket kan opprettholdes med en annen begrunnelse, så lenge retten behandler de samme privatrettslige disposisjoner som skattemyndighetene.

Dersom vilkårene for skjønnsfastsettelse er oppfylt, skal inntekten fastsettes som om interessefellesskapet ikke hadde foreligget, jf. § 13-1 tredje ledd. Skjønnet i vedtaket bygger på CUP-tilnærming ved sammenligning mot uavhengige volumfleksible avtaler som gir et armlengdeintervall. Internavtalen er minst like fleksibel som sammenligningsavtalene, og det var derfor forsvarlig å legge seg i øvre del av intervallet.

Subsidiært: Dersom skjønnet oppheves, må Oljeskattekontoret foreta et nytt skjønn; lagmannsretten skal ikke fastsette den skattepliktige inntekten gjennom delvis stadfestelse eller direktiver.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Staten ved Oljeskattekontoret frifinnes.
2. TotalEnergies EP Norge AS dømmes til å betale sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

7. Ankemotpart – TotalEnergies EP Norge AS (TEPN) – har i korte trekk anført:

Oljeskattekontorets endringsvedtak 1. november 2023 er ugyldig, og statens anke må forkastes. Vilkårene for skjønnsfastsettelse etter skatteloven § 13-1 er ikke oppfylt.

Skatteloven § 13-1 første ledd oppstiller tre kumulative vilkår: interessefellesskap, inntektsreduksjon og årsakssammenheng. Interessefellesskap er uomtvistet. Inntektsreduksjon er ikke bevist. Deler av statens argumentasjon gjelder påstått uteblitt realisering av inntekspotensial i TEPNs virksomhet (optimalisering/reoptimalisering). Dette kan ikke likestilles med inntektsreduksjon etter § 13-1, og kan uansett ikke knyttes årsaksmessig til interessefellesskapet dersom den samme muligheten forelå på lik linje i salg til TGP og salg til uavhengige.

Vedtaket verdsetter som inntektsreduksjon en påstått overføring av fleksibilitet/opsjonalitet fra TEPN til TGP. Dette setter rammen for saken: det må vurderes om samhandelen faktisk innebærer overføring av den fleksibiliteten vedtaket identifiserer, og om dette er en fleksibilitet en uavhengig tredjepart ville betalt for. Vedtaket kan ikke opprettholdes dersom retten bygger på en annen type verdi/inntektsreduksjon enn den vedtaket beskriver.

Staten har bevisbyrden for at inntektsreduksjonsvilkåret er oppfylt. Det er ikke grunnlag for å snu bevisbyrden ved å hevde at TEPN holder tilbake opplysninger, og skattemyndighetene hadde adgang og kontrollhjemler til å følge opp eventuelle mangler før vedtaket ble fattet.

TEPN har ikke opplysningsplikt om TGPs forhold (herunder TGPs videresalgspriser) og har heller ikke rettslig grunnlag for å kreve slike opplysninger fra TGP. Dette kan derfor ikke brukes som grunnlag for å snu bevisbyrden.

Internprisingsanalysen må ta utgangspunkt i transaksjonene slik de faktisk er strukturert og gjennomført («as structured»). Rammeavtalen er en bransjestandard (EFET), og hvert salg skjer ved transaksjonsavtaler som fastsetter leveringssted, leveringsperiode, volum og pris. Dette innebærer salg av flate standardprodukter uten den fleksibiliteten vedtaket forutsetter.

Vedtaket bygger på en udokumentert presumpsjon om at TGP bestemmer over TEPNs gassalg, slik at fleksibilitet er overført til TGP uten vederlag. Det er ikke bevismessig dekning for et slikt reelt avtaleforhold. Tidsnære bevis – retningslinjer, mandater og praktisk gjennomføring – viser at TEPN styrte salgene ut fra et mandat om å oppnå høyest mulig pris.

Den relevante prisingen i transaksjonene er markedsprisen (hub-referansen/quoted price) for de aktuelle uniforme produktene i det markedet gassen selges til. Prisen fastsettes enten som fast pris basert på prisbildet ved avtaleinngåelsen eller som indeks-/closingpris ved handelsdagens slutt. Prisen fastsettes med fradrag for entry-kostnad (margin), og partene er enige om at fradraget er markedsmessig.

Salgene til TGP og salgene til uavhengige tredjeparter skjedde på samme måte og med samme prismekanisme, og dette gir et sterkt internt sammenligningsgrunnlag. En korrekt anvendelse av CUP/SUP-metoden, slik både TEPN og skattemyndighetene har lagt til grunn, viser dermed ikke inntektsreduksjon.

CUP er en tosidig metode som forutsetter at også TGPs realistisk tilgjengelige alternativer vurderes. TGP vil ikke kjøpe gass til høyere pris enn alternativene i markedet. Quoted prices i hub-markedene er derfor et egnet sammenligningsgrunnlag

for flate standardprodukter, og slike referanser brukes rutinemessig i bransjen ved prising av ukontrollerte transaksjoner.

Inntektsreduksjon etter § 13-1 foreligger bare dersom prisen i den kontrollerte transaksjonen ligger utenfor et armlengdeintervall av priser uavhengige parter kunne ha avtalt under tilsvarende omstendigheter. Innenfor et slikt armlengdeintervall foreligger det ingen inntektsreduksjon. Vedtaket viser ikke at de relevante prisene for flate standardprodukter faller utenfor et slikt intervall.

Vedtaket utlegning av «verdi» knytter seg til (i) en påstått arbitrasjemulighet ved valg av leveringssted og (ii) en påstått mulighet til å optimalisere videresalg ved valg av priskonsept. Dette bygger på feil eller udokumenterte premisser: nominasjon og matching binder leveringsmarkedet, slik at TGP betaler prisen i det markedet gassen leveres til. TGP kan ikke oppnå en «oppside» ved å betale lavere pris og samtidig fysisk ta gassen til et høyere prisemarked uten et annet kontraktsoppsett. Et reelt salg av opsjonalitet ville forutsatt en annen kontraktstype (for eksempel et «inside Area D»-oppsett med underliggende kurvpris).

Optimaliseringsanalysene er i beste fall indisier med begrenset bevisverdi, men de underbygger uansett TEPNs forklaring ved å vise nær teoretisk optimalisering. Eventuelle avvik i optimalisering kan ikke likestilles med en verdioverføring til TGP.

Subsidiært: Skjønnnet må uansett oppheves. Vedtaket verdsetter den angivelige fleksibiliteten ved å sammenligne med volumfleksible mellomlange avtaler og legger til grunn et påslag på 0,55 euro/MWh. Dette bygger på feil faktum og feil sammenligningsgrunnlag: volumfleksible avtaler gir kjøper en rett til å variere volum mot en kontraktspris og dermed «slå» markedet, mens salgene i saken gjelder faste volumer til avtalt pris i det aktuelle leveringsmarkedet. Sammenligningen tilfredsstiller derfor ikke kravene til sammenlignbarhet og skjønnsresultatet bygger på uriktig rettsanvendelse og fremstår vilkårlig.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. TotalEnergies EP Norge AS tilkjennes sakskostnadene.

III. Lagmannsrettens syn på saken

8. Problemstillinger og rettslige utgangspunkter

Saken gjelder om TEPNs konserninterne kortsiktige gassalg til TGP i inntektsårene 2014- 2017 har medført inntektsreduksjon etter skatteloven § 13-1 første ledd, og dermed gir grunnlag for skjønnsfastsettelse. Dersom vilkårene er oppfylt, er det videre spørsmål om Oljeskattekontorets skjønnsfastsettelse kan opprettholdes.

Skatteloven § 13-1 første og tredje ledd lyder slik:

«Det kan foretas fastsettelse ved skjønn hvis skattyters formue eller inntekt er redusert på grunn av direkte eller indirekte interessefellesskap med annen person, selskap eller innretning.

...

Ved skjønnnet skal formue eller inntekt fastsettes som om interessefellesskap ikke hadde foreligget.»

Bestemmelsen – som uttrykker armlengdeprinsippet – skal blant annet motvirke at inntekter flyttes ut av det norske skattegrunnlaget. I foreliggende sak må vurderingen ses i lys av den særlige beskatningen på norsk sokkel, med en skattesats på totalt 78 prosent.

Det er ikke omstridt at det foreligger interessefellesskap mellom TEPN og TGP. Tvisten gjelder om dette interessefellesskapet har medført inntektsreduksjon, og – dersom spørsmålet besvares bekreftende – om den skjønnsmessige skattefastsettelsen bygger på riktig rettslig og faktisk grunnlag.

Domstolene prøver fullt ut om vilkårene for skjønnsadgang etter § 13-1 første ledd er oppfylt. Selve skjønnsutøvelsen etter tredje ledd er fritt forvaltningsskjønn og kan bare prøves innenfor de alminnelige rammene for domstolskontroll, herunder om skjønnets bygger på uriktig rettsanvendelse eller et uriktig faktisk grunnlag, jf. Rt-2012-1025 Nordland (avsnitt 68).

Ved anvendelsen av § 13-1 skal OECDs internprisingsretningslinjer hensyntas, jf. § 13-1 fjerde ledd. Retningslinjene bygger på at den kontrollerte transaksjonen skal sammenlignes med sammenlignbare ukontrollerte transaksjoner, og at prisrelevante forskjeller må tas i betraktning. Partene er enige om at CUP-metoden (*Comparable Uncontrolled Price*) er det riktige metodiske utgangspunktet i saken. Metoden går ut på å sammenligne prisen i den kontrollerte transaksjonen med prisen i sammenlignbare transaksjoner mellom uavhengige parter.

Et grunnleggende element i armlengdeprinsippet er at uavhengige foretak vurderer de realistisk tilgjengelige alternativene, jf. punkt 1.40 i retningslinjene fra 2022. En selger vil normalt søke det alternativet som gir best økonomisk resultat, og en kjøper vil normalt ikke betale særskilt for en fordel som kan oppnås gjennom et reelt tilgjengelig alternativ uten tilleggskostnad. Dette er et sentralt utgangspunkt både ved vurderingen av om det foreligger inntektsreduksjon, og ved fastsettelsen av hva som utgjør armlengdes pris.

Lagmannsretten går først inn på om vilkårene for skjønnsfastsettelse etter § 13-1 første ledd er oppfylt. Dette behandles i punkt 9 om inntektsreduksjon og punkt 10 om årsakssammenheng. Deretter vurderes om skjønnsfastsettelsen etter tredje ledd kan opprettholdes, jf. punkt 11.

9. Spørsmålet om det foreligger inntektsreduksjon

9.1 Oversikt

Staten gjør gjeldende at TEPNs inntekter i de aktuelle årene ble redusert som følge av de konserninterne korttidssalgene til TGP, fordi internprisen ikke reflekterte merverdien av tilgang til flere land og markeder.

Anførselen bygger i realiteten på to grunnlag. Det ene er at samhandelen ga TGP en tilleggsegenskap – fleksibilitet, tilgang eller opsjonalitet – som uavhengige parter ville priset særskilt. Det andre er at TEPN ikke utnyttet tilgjengelig infrastruktur og markedsalternativer optimalt, verken ved den opprinnelige avsetningen av gassen eller ved senere reoptimalisering. Staten gjør gjeldende at TEPN derfor oppnådde lavere margin enn realistiske alternativer tilsa. Staten har vist til en optimaliseringsanalyse som identifiserer en suboptimalitet på om lag 36 millioner kroner. Analysen gjelder bare DA-salg og bare den første avsetningen av gassen.

Med reoptimalisering siktes det her til at selger dekker leveringsforpliktelsen i ett marked ved innkjøp der, og i stedet disponerer egne volumer til et annet marked med bedre margin. TEPN har i det vesentlige vedgått at slike reoptimaliseringsmuligheter ikke ble utnyttet.

Det er omstridt om slike optimaliserings- og reoptimaliseringsavvik utgjør inntektsreduksjon i skatteloven § 13-1s forstand, jf. særlig punkt 10 nedenfor. Lagmannsretten understreker imidlertid at den samme fleksibilitetsverdien uansett ikke kan begrunne både et særskilt premium og en egen justering for manglende (re-)optimalisering. Eventuelle optimaliserings- og reoptimaliseringsavvik – at det kunne vært oppnådd høyere betaling ved alternativ disponering – kan derimot være et bevismoment for hvem som i praksis disponerte den fleksibiliteten infrastrukturen ga.

Vedtaket bygger i alle tilfeller på en langt høyere inntektsjustering enn den suboptimaliteten som statens analyse konkret viser. Siden det er en nær sammenheng mellom den inntektsreduksjonen som etablerer skjønnsadgang etter skatteloven § 13-1 første ledd og skjønnsutøvelsen etter tredje ledd, jf. HR-2026-707-A avsnitt 45, kan vedtaket ikke bæres av suboptimaliteten alene. Staten må derfor i realiteten bygge på at det skulle vært betalt premium for fleksibiliteten.

Et nødvendig premiss for statens anførsel er at tilsvarende fleksibilitet ikke kunne oppnås gjennom ordinær hub-handel på standardvilkår. Hvis en uavhengig aktør kunne oppnådd den samme fleksibiliteten gjennom vanlige hub-kjøp, foreligger det ikke en merverdi som tilsier et premium.

Lagmannsretten må derfor ta stilling til om den konserninterne samhandelen faktisk ga TGP en slik merfleksibilitet. Dette forutsetter at retten først avklarer hvordan den kontrollerte transaksjonen skal avgrenses. Staten bygger sitt fleksibilitetssynspunkt på samhandelen under rammeavtalen sett under ett, mens TEPN anfører at armlengdevurderingen må foretas for den enkelte transaksjon. Lagmannsretten må derfor innledningsvis avklare om samhandelen skal vurderes samlet eller transaksjonsvis. Dette behandles i punkt 9.2.

9.2 Transaksjonsavgrensningen

De kontrollerte transaksjonene består som nevnt av om lag 1 800 enkeltstående gassleveranser i perioden 2014-2017, gjennomført under rammeavtalen fra 2002. Partene er uenige om armlengdevurderingen skal knytte seg til hver enkelt leveranse, eller om samhandelen under rammeavtalen må vurderes samlet.

OECDs retningslinjer bygger riktignok på et generelt utgangspunkt om transaksjonsvis vurdering, jf. 2010-retningslinjene punkt A.3.1. Samtidig fremgår det samme sted at utgangspunktet må vike når flere transaksjoner er «so closely linked or continuous that they cannot be evaluated adequately on a separate basis». Videre fremgår det av OECDs retningslinjer punkt 1.38 at vurderingen av de realistisk tilgjengelige handlingsalternativene etter omstendighetene kan måtte skje «in the context of a broader arrangement of transactions».

Det samme har støtte i norske rettskilder. I Rt-2001-1265 (Agip) uttalte Høyesterett at sammenligningen må omfatte de forhold «som har betydning for prisen», og at dette beror på «en nærmere sammenligning, hvor omstendighetene ved den kontrollerte transaksjon så vel som omstendigheter ved de ukontrollerte transaksjoner som har betydning for prisen, tas i betraktning», jf. side 1278. I forarbeidene til lovendringen som innførte skatteloven § 13-1 fjerde ledd, Ot.prp. nr. 62 (2006–2007) kapittel 5.2.2 side 20,

fremheves at det ved sammenlignbarhetsanalysen er viktig å sammenligne egenskaper ved transaksjonene eller foretakene som kan påvirke betingelsene for forretninger på armlengdes avstand. Også eldre forarbeider åpner uttrykkelig for at flere transaksjoner kan vurderes samlet når det foreligger en «samhandel totalt over tid», jf. Ot.prp. nr. 26 (1980–1981) side 66.

Lagmannsrettens tar etter dette utgangspunkt i at sammenligningsgrunnlaget må avgrenses slik at det fanger opp alle forhold som faktisk har betydning for prisdannelsen.

I det foreliggende avtaleforholdet inngår en infrastrukturbetinget fleksibilitet knyttet til TEPNs disponering av Gassled-systemet. Fleksibiliteten gir adgang til å velge leveringspunkt, marked, tidspunkt og prisingskonsept innenfor et integrert transportsystem. Dersom armlengdevurderingen begrenses til den enkelte levering isolert, vil den ikke fange opp de grunnleggende kommersielle valgene som ligger til grunn for transaksjonen. Et slikt snevert vurderingstema er derfor ikke i samsvar med kravet om sammenlignbarhet «på de punkter som har betydning for prisen», jf. Agip-dommen.

Lagmannsretten legger etter dette til grunn at armlengdevurderingen i denne saken ikke kan begrenses til en fragmentert analyse av enkeltleveransene. Vurderingen må skje på grunnlag av samhandelen under rammeavtalen og de samlede transaksjonene mellom partene.

For å kunne ta stilling til om vilkåret om inntektsreduksjon er oppfylt, må lagmannsretten først ta stilling til den faktiske samhandelens innhold, altså hva som var den kontrollerte transaksjonen mellom TEPN og TGP. Dette behandles i punkt 9.3. Retten må deretter vurdere om den fleksibiliteten og leveringssikkerheten staten bygger på, kunne vært oppnådd også ved ordinær hub-handel, slik at den ikke representerer noen selvstendig prisrelevant egenskap. Dette behandles i punkt 9.4. Først på dette grunnlaget kan retten ta stilling til hvilke ukontrollerte transaksjoner som er egnet som sammenligningsgrunnlag, jf. punkt 9.5, og foreta den sammenligningen skatteloven § 13-1 bygger på.

9.3 Den faktiske samhandelens nærmere innhold

9.3.1 Vurderingstema

Utgangspunktet er at indeksprisen normalt angir markedspris for et flatt standardprodukt – gass levert på bestemt sted, til bestemt tid og i bestemt omfang – mens staten gjør gjeldende at TGP i praksis også fikk en upriset fortrinnsrett og en form for fleksibel forsyningssikkerhet av økonomisk verdi. Lagmannsretten må derfor først ta stilling til om – og i tilfelle i hvilken form – en slik ordning forelå.

For å kunne ta stilling til dette, må den kontrollerte transaksjonen fastlegges ut fra sin reelle «factual substance», jf. OECDs retningslinjer punkt 1.46. Vurderingen må ta utgangspunkt i den faktiske ordningen partene har etablert. Det er den kontrollerte transaksjonen slik den reelt foreligger – belyst ved avtalegrunnlaget og partenes faktiske opptreden – som skal avgrenses og vurderes, ikke alternative ordninger partene kunne ha valgt, jf. OECDs retningslinjer 2010 punkt 1.64.

Ved denne vurderingen må de økonomisk relevante karakteristika identifiseres, jf. OECDs retningslinjer punkt 1.36. Det gjelder særlig de kontraktsmessige vilkårene, partenes funksjoner, eiendelenes eller ytelsenes karakteristika, de økonomiske omstendighetene og partenes forretningsstrategi. Utgangspunktet for vurderingen er den

skriftlige avtalen, jf. punkt 1.42. Dersom partenes faktiske opptreden avviker fra den skriftlige avtalen, er det den faktiske opptredenen som uttrykker den faktiske transaksjonen, jf. punkt 1.46.

På denne bakgrunn står handelsmønsteret, verdikjeden og den kommersielle konteksten sentralt ved fastleggelsen av hva den konserninterne samhandelen i skatterettslig forstand faktisk innebar.

9.3.2 Kontrakt, verdikjede og kommersielt bakteppe

Lagmannsretten ser først på omstendigheter som belyser om fleksibiliteten i TEPNs portefølje hadde en kjent og kommersielt relevant verdi. Dette er ikke i seg selv avgjørende for om verdien faktisk ble stilt til rådighet for TGP, men danner en relevant ramme for vurderingen av hvordan samhandelen faktisk ble praktisert.

I faktisk henseende legger lagmannsretten til grunn at fleksibiliteten i TEPNs portefølje kunne ha betydelig verdi i et tradingperspektiv. Fleksibiliteten kunne – avhengig av markedsforholdene – utnyttes til å optimalisere og sikre tradingposisjoner. I e-post 31. mai 2017 fra Frederic Balanche, Business Development Director i TGP, ble den teoretiske optimaliseringsgevinsten anslått til 1,45 EUR/MWh ved geografisk arbitrasje og 7,5 EUR/MWh ved tidsarbitrasje. E-posten angir også en «optimistisk» målsetting basert på 50 % av disse anslagene, hvor det uttales:

«When we match those calculation with volumes TEPN could provide and quantities which could be transferred to TEPNUK is could give us a basis to feed the Business Plan.»

E-posten viser dermed at fleksibiliteten var identifisert, kvantifisert og ansett som forretningsmessig relevant på tidspunktet for den konserninterne samhandelen.

Rammeavtalen 14. februar 2002 etablerte en fleksibel ramme for løpende gasshandel, hvor bindende leveranser ble avtalt i separate transaksjonsavtaler. Selv om avtalen formelt er symmetrisk, og leveringspunkt, volum, leveringsperiode og prisingskonsept fastsettes fra gang til gang, åpner den for et samhandlingsmønster hvor den ene partens behov i praksis kan bli førende.

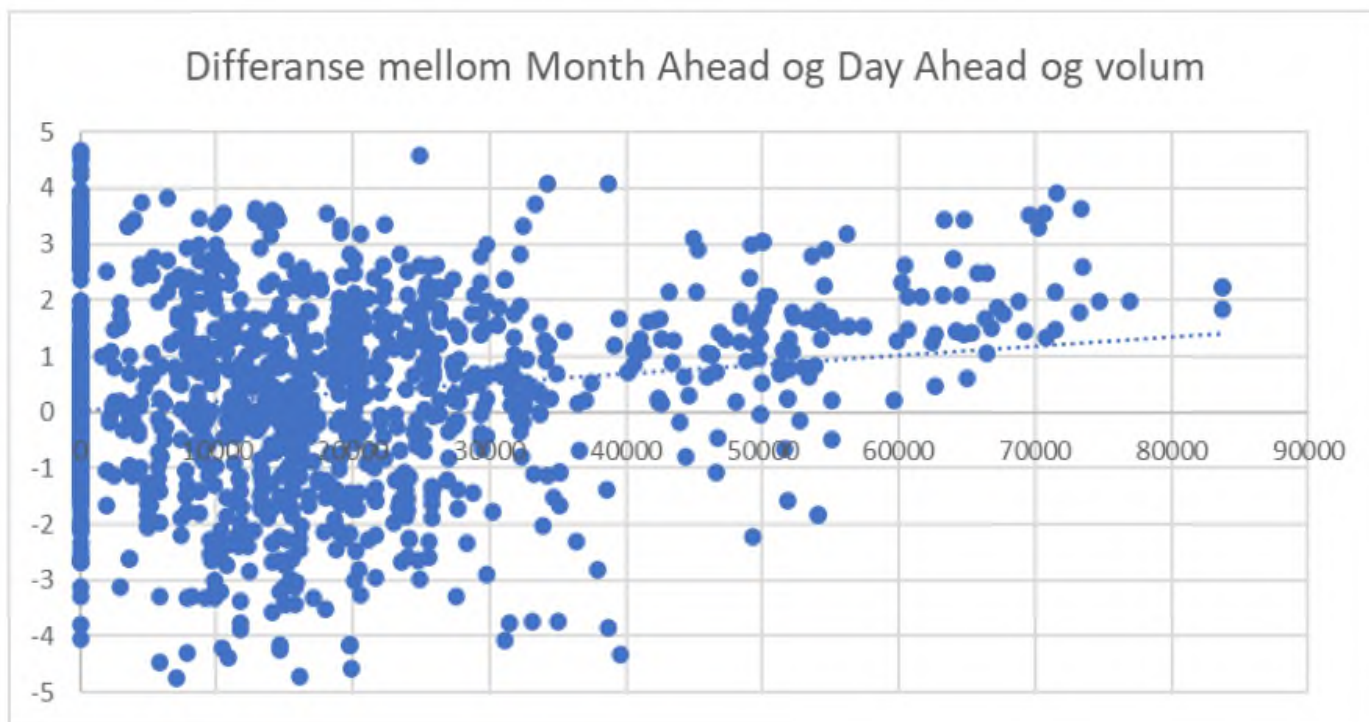
Det samme må ses i lys av verdikjeden. TEPN disponerte de oppstrøms-betingede kapabilitetene, herunder fysisk volum og posisjoner i transportsystemet som ga adgang til flere markeder og leveringspunkter. Etter bevisførselen kunne porteføljen også inneholde elementer av tidsfleksibilitet innenfor operative rammer knyttet til svingkapasitet i Troll- og Oseberg-feltene. TGP var på sin side konsernets trading- og markedsenhet for europeisk gass. I et slikt oppsett oppstår verdien av fleksibiliteten i samspillet mellom tilgang til fysisk volum og nedstrøms-funksjoner knyttet til trading, porteføljestyring og markedsadgang. Dette er også i samsvar med OECDs retningslinjer punkt 1.51, hvor det fremheves at det er viktig å forstå «how value is generated by the group as a whole». Dette danner bakteppet for vurderingen av hvordan samhandelen faktisk ble praktisert.

9.3.3 Den faktiske samhandelen

Spørsmålet er så om denne verdien i praksis ble stilt til rådighet for TGP. Lagmannsretten ser i denne forbindelse først på handelsmønsteret og den faktiske gjennomføringen av transaksjonsavtalene.

De fremlagte transaksjonsavtalene viser betydelig variasjon ikke bare i leveringssteder og volum, men også i prisingskonsepter og leveringsperioder. Valget av prisingskonsept – MA, DA og i betydelig omfang weekend-produkter – ble truffet ved de enkelte transaksjonsavtalene, uten at TEPN har fremlagt etterprøvbart dokumentasjon for hvorfor det ene konseptet ble valgt fremfor det andre i det konkrete tilfellet. I et marked hvor forskjellen mellom MA- og DA-priser kan være betydelig, innebærer dette at prisingskonseptet i seg selv får karakter av et risikovalgs- og opsjonselement. I et stigende marked vil en fast MA-pris kunne gi kjøper en fordel sammenlignet med DA, mens i et fallende marked kan det motsatte gjelde.

I vedtakets analyse er det videre påvist at jo større prisdifferanse mellom MA og DA, desto større volum i DA-handler. Trendlinjen er i vedtaket fremstilt grafisk slik, der hvert plott er en Day Ahead transaksjon mellom TEPN og TGP:

Dette handelsmønsteret peker mot at TGP i perioder med større spread – hvor både risikoen og den mulige gevinsten ved tidsarbitrasje økte – søkte å ha mer fysisk volum tilgjengelig. I et trading- og porteføljeperspektiv gir slikt volum en form for sikkerhet og fleksibilitet ved at det muliggjør dekning av posisjoner, levering inn i fastprisede forpliktelser og reoptimalisering når prisdynamikken endrer seg.

Når dette ses i sammenheng med forklaringen fra Simen Aamodt, tidligere Manager Sales & Transportation i TEPN, om at TEPN holdt igjen volum som «buffer», og med at TEPN i praksis tok den prisen TGP tilbød ved de løpende salgene, underbygger handelsmønsteret at TEPNs volum- og fleksibilitetsposisjon i perioder ble benyttet som et instrument i TGPs porteføljestyling. Sammenhengen er ikke i seg selv avgjørende, men inngår som et moment i vurderingen av om samhandelen innebar noe mer enn salg av et flatt standardprodukt.

Det er videre flere konkrete holdepunkter for at TGPs ønsker og behov i praksis hadde vesentlig betydning for hvordan salgene ble innrettet. Forklaringene fra Chris Perks, trader i TGP, og Simen Aamodt viser at det forelå en gjensidig forventning om at TEPNs

kortsiktige volum i hovedsak skulle avsettes til TGP. Aamodt forklarte at TEPN som utgangspunkt bare solgte til eksterne dersom disse betalte mer enn TGP. Dette samsvarer med det interne mandatet om at majoriteten av gassen forventes solgt til TGP, og med de faktiske disposisjonene, idet 67-77 prosent av de kortsiktige volumene i perioden 2014- 2017 nettopp ble solgt til TGP. Som illustrasjon av konsernets handlemåte i et presset marked vises det også til 2022, hvor hovedkontoret i Paris – ifølge Aamodts forklaring – instruerte TEPN om at all gass som ikke var bundet i langsiktige avtaler med uavhengige aktører, skulle selges til TGP.

Det har vært ført betydelig bevis om hvem som tok initiativ til kontakten mellom TEPN og TGP. Dette er ikke avgjørende for lagmannsrettens syn på saken. Det sentrale er hvem som i praksis bestemte leveringspunkt, volum og prisingsform.

Etter forklaringen til Chris Perks var fremgangsmåten at TEPN oppga volum, TGP oppga budpris for ulike leveringspunkter, og TEPN aksepterte. Dersom den kommersielle styringen reelt lå hos TEPN alene, tilsier dette etter lagmannsrettens syn at salgene nærliggende ville vært organisert annerledes, for eksempel ved at TEPN fastsatte leveringspunktet og TGP i hovedsak forholdt seg til pris. At handelen ikke var lagt opp slik, taler med styrke mot at fleksibilitetsverdien ble utnyttet i TEPN, og underbygger snarere at det var TGPs interesser og vurderinger som i praksis styrte handelen – uavhengig av hvem som kontaktet hvem.

Lagmannsretten bemerker i denne sammenheng at det under den administrative behandlingen ble fremlagt telefonlogger til støtte for at TEPN tok initiativ til salgene, og tingretten vektla dette. Under saksforberedelsen for lagmannsretten har det imidlertid vist seg at det bare ble søkt på utgående telefonsamtaler fra Norge. Staten har derfor bedt om tilgang til et representativt utvalg av telefonsamtaler for de ti første dagene i hvert av årene 2014-2017, og lagmannsretten avsa 28. januar 2026 kjennelse om bevis tilgang. Pålegget er ikke etterkommet fullt ut. Lagmannsretten har vurdert om saken bør reassumeres etter tvisteloven § 9-17 andre ledd, men finner dette unødvendig. Med lagmannsrettens syn på betydningen av hvem som tok kontakt med hvem, er telefonloggenes bevisverdi begrenset og ikke avgjørende for et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag.

At TGPs behov og kapasitetsforhold hadde betydning for salgene, støttes også av øvrige trekk ved handelsmønsteret. Det er påfallende at det i perioden ikke forekom salg til TGP i det tyske markedet, til tross for at Tyskland i 202 dager var det best prisede området. Videre viser e-posten 6. august 2013 at TGP uttrykkelig opplyste ledig mottakskapasitet i Nederland på 20 000 GWh per dag og tilbød kjøp til TTF Month Ahead minus 0,25 €/MWh. En betydelig del av de etterfølgende salgene gjaldt nettopp volum av denne størrelsen, i samsvar med den opplyste kapasiteten. TEPN har innvendt at dette bygger på en sammenblanding av publisert entry-tariff og et standardisert fradrag brukt i enkelte interne salg, og at fradraget ikke uten videre kan forstås som et rent entry-fradrag. Lagmannsretten finner ikke grunn til å gå nærmere inn i denne tekniske avgrensningen. Poenget er uansett at tilbudet var knyttet til TGPs tilgjengelige kapasitet i Nederland, og at det etterfølgende handelsmønsteret støtter at salgene i praksis ble innrettet i lys av TGPs behov og kapasitet snarere enn en isolert optimalisering hos TEPN. At andre aktører samme dag hadde sunk entry-kostnader som trolig muliggjorde kjøp til vesentlig lavere pris enn TGPs tilbud, trekker i samme retning, selv om dette – nettopp på grunn av det mangelfulle dokumentasjonsbildet – er vanskelig å etterprøve fullt ut.

TEPN har vist til interne retningslinjer fra 2008-2010 hvor det fremheves at selskapet som utgangspunkt skulle selge gass til høyest mulig oppnåelige pris. Lagmannsretten oppfatter dette som uttrykk for et generelt kommersielt mål, men ikke som dokumentasjon for hvordan den konkrete samhandelen med TGP faktisk ble praktisert i perioden 2014-2017.

Det samme gjelder mandatet fra 2013. At ansvaret for kommersiell disponering av TEPNs egen gass formelt var lagt til Marketing & Transportation, utelukker ikke at TGPs behov og vurderinger i praksis hadde vesentlig betydning for hvordan salgene faktisk ble innrettet. Mandatet sier først og fremst noe om intern ansvars plassering, men er ikke i seg selv avgjørende for spørsmålet om hvor den faktiske kontrollen over fleksibiliteten lå.

TEPN har videre vist til memoet fra 2017, hvor det fremgår at E&P-enhetene ikke skulle ta markedsposisjoner eller drive trading. Etter lagmannsrettens syn er dette ikke i strid med statens anførsel. Tvert imot kan slike føringer være forenlige med at TEPN ikke selv skulle utnytte fleksibiliteten aktivt i markedet, mens TGP som konsernets tradingenhet i praksis kunne nyttiggjøre seg den innenfor samhandelen mellom partene.

E-posten 22. juni 2017 om et mulig fremtidig, mer integrert London-oppsett rokker etter lagmannsrettens syn heller ikke avgjørende ved dette. Dokumentet gjelder i første rekke en mulig organisatorisk videreutvikling av porteføljeoptimalisering og trading, primært mot reoptimalisering. Det utelukker ikke at TGP allerede i den aktuelle perioden hadde en praktisk særstilling med hensyn til tilgang til TEPNs kortsiktige volum.

Lagmannsretten kan heller ikke se at materialet fra 2017-2018 om «TEPN Gas Marketing», presentert for Oljeskattekontoret henholdsvis 19. september 2017 og 4. september 2018, er avgjørende. At TEPN der formelt beskrives som den enheten som beslutter hvor egen gass skal selges, er ikke i seg selv tilstrekkelig til å avkrefte det praksisbildet som ellers er gjennomgått. Også her sier materialet mest om den formelle modellen, mens spørsmålet i saken er hvordan samhandelen faktisk fungerte.

Det samme gjelder korrespondansen fra 11.-13. september 2013 om booking av entry-kapasitet til Frankrike. At TEPN i dette tilfellet foretok egne vurderinger av volum og behov, utelukker ikke at det i den løpende samhandelen likevel var TGPs behov og vurderinger som i praksis fikk vesentlig betydning for hvordan salgene ble gjennomført. Enkeltstående disposisjoner av denne typen er etter lagmannsrettens syn ikke tilstrekkelige til å rukke ved det samlede mønsteret som ellers fremtrer.

TEPN har vist til at det fremgikk av arbeidsbeskrivelser at de ansatte skulle optimalisere TEPNs inntekter, og har anført at dette taler mot at fleksibilitetsverdier ble overført til TGP uten motytelse. Tidligere Commercial Director i TEPN, Anna Serina Natvik, opplyste imidlertid at de ansatte ikke ble målt på slike tall. Dette gir begrenset støtte for at det i praksis forelå et reelt operativt insentiv til inntektsoptimalisering i TEPN på tvers av den samlede konserninteressen.

De fremlagte optimaliseringsanalysene peker i samme retning. Analysene har riktignok ikke latt seg gjennomføre for annet enn DA-salg, og de er utarbeidet i ettertid. De har derfor begrenset selvstendig bevisverdi. De identifiserer likevel avvik mellom oppnådd pris og beste markedspris på om lag 36 millioner kroner, og inngår som et indisium ved vurderingen av om TEPNs handlingsrom i praksis var underordnet TGPs behov og disponeringer.

9.3.4 Dokumentasjonskravets betydning for bevisvurderingen

Spørsmålet om samhandelen i praksis ga TGP en upriset fortrinnsrett eller en form for fleksibel forsyningssikkerhet, vil i praksis bero på en bevisvurdering gjort i ettertid.

Dokumentasjonskrav som skal sikre notoritet ved internprising, står dermed sentralt. Dette gjelder særlig der transaksjonene involverer komplekse verdier, som fleksibilitet i en handelsportefølje, og hvor verdien nettopp knytter seg til hvordan og av hvem i konsernet verdien faktisk utnyttes.

Etter skatteforvaltningsloven § 8-11 og skatteforvaltningsforskriften § 8-11-3 skal dokumentasjonen sette skattemyndighetene i stand til å vurdere om priser og vilkår i kontrollerte transaksjoner er i samsvar med armlengdeprinsippet, og omfanget må tilpasses «transaksjonens økonomiske omfang og kompleksitet, og det som er nødvendig» for skattemyndighetenes kontroll. Når det som her gjelder en porteføljeegenskap som fleksibilitet – hvor verdien i stor grad knytter seg til valgmuligheten mellom ulike markeder, tidspunkter og prismodell – følger det av dette at dokumentasjonen må belyse hvilke relevante markedsalternativer som forelå, og hvordan disse ble håndtert i prisfastsettelsen og den faktiske gjennomføringen.

Lagmannsretten er enig i at TEPN – slik selskapet anfører – ikke har noen generell plikt til å fremlegge opplysninger om TGPs forhold. Det avgjørende er imidlertid at de forholdene dokumentasjonen skulle belyse, knytter seg til de faktisk gjennomførte transaksjonene mellom TEPN og TGP, og at notoritet om disse forholdene i betydelig grad kunne vært sikret internt hos TEPN selv, blant annet gjennom tidsstempling, samtidige redegjørelser og dokumentasjon av hvorfor den enkelte transaksjonen ble lagt til et bestemt marked, tidspunkt og prisingskonsept. Dokumentasjonsplikten etter skatteforvaltningsloven § 8-11 påhviler skattyter. Dersom TEPN mente at det var behov for nærmere avklaring av hva plikten innebar i denne saken, måtte selskapet selv sørge for å ta dette opp med skattemyndighetene. Når slik dokumentasjon ikke foreligger, kan ikke konsernet påberope konsernstrukturen eller manglende særskilt veiledning som grunnlag for å avskjære bevisvurderingen eller selv sortere hvilken informasjon som skal tilflyte skattemyndighetene.

Slik dokumentasjon foreligger i liten grad. Et internt notat 9. desember 2019 angir uttrykkelig at «TEPN does not keep documentation to prove that the sales are to the highest priced markets». Det fremgår dermed at det ikke forelå et system for å dokumentere at korttidssalgene faktisk ble lagt til de best prisede markedene på salgstidspunktet. Lagmannsretten legger videre til grunn at transaksjonene ikke er tidsstemplet, og at det i perioden ikke forelå noe etablert system for å identifisere og dokumentere realistisk tilgjengelige alternative avsetningsmuligheter for TEPNs kortsiktige gassvolumer. Selskapets markedsvurderinger lar seg derfor ikke etterprøve ved samtidig dokumentasjon.

Konsernet har heller ikke fremlagt opplysninger om TGPs videresalg av de aktuelle gassvolumene, herunder salgspriser og videresalgskontrakter. I brev 19. desember 2025 fra Jean-Marc Simandoux, Deputy Senior Vice President Trading Gas, ble det opplyst at TGP ikke var i posisjon til å fremlegge den etterspurte dokumentasjonen. At slike opplysninger ikke foreligger, begrenser rettens mulighet for etterprøving. Retten kan da heller ikke legge avgjørende vekt på vitnet Jean-Marc Simandoux forklaring om at TGP ikke hadde fortjeneste ved videresalg. Opplysningen er udokumentert og har dessuten formodningen mot seg.

Fraværet av videresalgsdokumentasjon kommer dermed på toppen av de øvrige dokumentasjonsmangler som er påpekt ovenfor, og bidrar til at den bevistvil som

foreligger om den reelle utnyttelsen og verdsettelsen av fleksibilitet/opsjonalitet, må vurderes i lys av at de relevante opplysningene i stor grad ligger innenfor konsernets kontrollsfære.

Når selskapet etter dette plikter å sikre og bevare dokumentasjon som belyser markedsalternativer og faktisk håndtering, vil fravær av slik dokumentasjon kunne få betydning ved bevisvurderingen, jf. prinsippet om bevissikring i blant annet Rt-1989-674.

9.3.5 Delkonklusjon om samhandlingens innhold

Sett i sammenheng gir de gjennomgåtte forhold uttrykk for et gjennomgående disposisjonsmønster, hvor avsetningen av TEPNs kortsiktige gassvolumer i praksis tok utgangspunkt i TGPs behov og tilgjengelige kapasitet. Selv om enkeltobservasjonene isolert sett har begrenset beviskraft, og vurderinger av alternative optimaliseringsmuligheter i ettertid nødvendigvis er beheftet med usikkerhet, mener lagmannsretten at summen av de holdepunkter man har peker klart i samme retning.

I en slik situasjon – hvor fleksibilitetsverdier lett kan tenkes utnyttet av den interne kontraktsmotparten – hadde det vært nærliggende at TEPN sikret dokumentasjon som konkret viste at gassen ble solgt til best tilgjengelige vilkår på salgstidspunktet, dersom det var tilfellet. Det får i denne sammenheng også betydning at transaksjonene ikke er tidsstemplet i et marked som er svært volatil.

Når dokumentasjonen ikke gir opplysning om hvilke undersøkelser, forholdsregler og vurderinger som ble gjort av alternative avsetningsmuligheter, får dette etter lagmannsrettens syn avgjørende betydning for bevisvurderingen. Den bevisvil som foreligger for spørsmålet om armlengdesprinsippet er etterlevd – eller om det var TGPs interesser som styrte – må derfor løses i disfavør av selskapet. Lagmannsretten viser til det som er sagt over om selskapets lovfestede dokumentasjonsplikt. Når dokumentasjonen er mangelfull nettopp på punkter som kunne belyst hvorfor volum, leveringspunkt og prisingskonsept ble valgt som de ble, styrker dette det øvrige bevisbildet i statens favør.

Heller ikke opplysningene for øvrig gir holdepunkter for at TEPN søkte å utnytte realistisk tilgjengelige muligheter til å forbedre egen margin gjennom optimalisering eller reoptimalisering. Også dette understøtter etter lagmannsrettens syn at disponeringen i praksis i vesentlig grad var styrt av TGPs behov og porteføljestyling.

På denne bakgrunn legger lagmannsretten til grunn at transaksjonen mellom TEPN og TGP ikke kan forstås som rene enkeltstående salg av flate standardprodukter. Samhandelen omfattet, i tillegg til kortsiktig fysisk volum, en ordning som i praksis ga TGP en stabil tilgang til TEPNs kortsiktige volumer innenfor en fleksibel leveringsramme. Disse egenskapene – tilgjengelighet, forsyningssikkerhet og fleksibilitet – inngår dermed i transaksjonens reelle innhold.

Spørsmålet i den videre vurderingen blir etter dette om en uavhengig kjøper under sammenlignbare omstendigheter ville ha betalt særskilt for en slik tilgangs- og forsyningssikkerhetsposisjon, eller om tilsvarende fleksibel leveringssikkerhet kunne vært oppnådd ved ordinær hub-handel og derfor ikke hadde noen selvstendig markedsverdi.

9.4 Kan tilsvarende fleksibel leveringssikkerhet oppnås ved ordinær hub-handel?

Som fremholdt i punkt 9.3 legger lagmannsretten til grunn at TGP over tid kunne regne med fysisk gass fra TEPN når TGP hadde behov for det. Dette ga TGP tilgang til en stabil intern forsyningskanal som kunne fungere som et backstop i porteføljen, det vil si en reserveadgang til fysisk gass i situasjoner hvor markedstilgangen er mer krevende, for eksempel ved lav likviditet eller annen markedsuro.

Spørsmålet i dette punktet er om denne tilgangs- og leveringssikkerheten i realiteten kunne oppnås også ved ordinær hub-handel, slik at den ikke representerer noen selvstendig prisrelevant egenskap. Det avgjørende er om en aktør som bare har ordinær markedstilgang, i praksis kan skaffe nødvendig volum i riktig størrelse og til rett tid uten vesentlig gjennomføringsrisiko og uten merkostnader knyttet til dekningstransaksjoner. Vurderingen må skje *ex ante*, med utgangspunkt i hvilke markedsforhold og hvilken gjennomføringsrisiko en aktør måtte regne med på beslutningstidspunktet.

Lagmannsretten bemerker at rene konsernsynergier eller tilfeldige fordeler som følger utelukkende av gruppetilknytning, ikke i seg selv utgjør en upriset tilleggsegenskap som kan begrunne inntektsreduksjon. OECDs retningslinjer skiller her mellom slike «incidental benefits» og fordeler som springer ut av bevisste konsernhandlinger eller transaksjoner. Bare det siste kan få betydning i saken her, jf. OECD 2022 punkt 1.178.

TEPN har anført at den interne forsyningskanalen ikke hadde noen selvstendig verdi, fordi TGP uansett kunne kjøpe den gassen selskapet trengte ved ordinær hub-handel i det markedet, på det tidspunktet og i de volumene TGP ønsket, forutsatt betaling av gjeldende hub-pris. Lagmannsretten kan ikke legge dette til grunn. Anførselen bygger etter lagmannsrettens syn på en forutsetning om at ordinær hub-handel gir friksjonsløs tilgang til volum også når behovet oppstår under tidspress eller i urolige markedsforhold. Det kan etter bevisførselen ikke legges til grunn.

Slik det sakkyndige vitnet Erik Rakhou fremholder i rapporten 12. februar 2026, var likviditeten ved de europeiske gasshubene i perioden 2014-2017 ujevn. Hub-basert prising var riktignok blitt dominerende, og markedsintegrasjonen var økende, men hubene var ikke like med hensyn til handelsdybde, antall deltakere, produktspekter og balanseregler. Dette kunne gi utslag både i faktisk oppnåelige priser og i spreaden mellom kjøps- og salgspriser.

Likviditet gjelder i denne sammenheng hvor lett det er å handle ønsket volum til ønsket tidspunkt uten vesentlig gjennomføringsfriksjon. Sentrale elementer er antall aktive markedsaktører, bid-ask-spread og markedsdybde, herunder om handelen kan gjennomføres uten nevneverdig prisvirkning. Det materialet lagmannsretten har gjennomgått, viser at PEG Nord – der mange av de aktuelle handlende fant sted – fremsto som et smalere marked enn mer modne huber som TTF og NBP. Dette er særlig relevant *ex ante*, fordi et smalere marked typisk er mer sårbart når volum må anskaffes raskt.

Et sentralt friksjonselement ved ordinær hub-handel er bid-ask-spreaden, altså differansen mellom beste kjøpspris og beste salgspris i markedet. Dersom en aktør må få handelen gjennomført, vil aktøren normalt måtte kjøpe til ask eller selge til bid. Spreaden utgjør da en reell gjennomføringskostnad. At prisen i saken ofte er knyttet til indeks, typisk ved closing, endrer ikke dette. Indeksen fungerer som en referansepris, men er ingen garanti for friksjonsfri gjennomføring.

Etter Rakhous rapport lå spreadene i perioden på om lag 5-15 eurocent/MWh ved TTF, mot om lag 10-30 eurocent/MWh ved PEG Nord. I tillegg kommer risikoen for

markedspåvirkning. Ved mindre likvide huber er ordrebokdybden lavere og tilgjengelige volum mer begrensede. En større ordre kan derfor i seg selv forverre gjennomføringsprisen ved at ordren må fylles på suksessive prisnivåer. Denne risikoen må påregnes *ex ante*, og den slår typisk sterkere ut i et marked som PEG Nord enn i de mer likvide hubene.

For en tradingenhet som TGP, eller enhver annen som løpende håndterer posisjoner og forpliktelser, har sikker tilgang til fysisk gass derfor en egenverdi. Verdien ligger ikke bare i selve volumet, men i at volumet reduserer risikoen for å måtte handle i markedet på ugunstige tidspunkter og vilkår. Fysisk gass gir dermed både dekning og handlingsrom i porteføljen ved å redusere behovet for tvungne markedshandler.

Dette tydeliggjør forskjellen mellom å basere seg utelukkende på ordinær hub-handel og å ha en stabil forsyningskanal i bakhånd. Når TGP – slik lagmannsretten har lagt til grunn – kunne regne med fysisk volum fra TEPN når behov oppstod, reduserte dette risikoen for at TGP måtte dekke seg inn i et marked som kunne være tynt nettopp på det tidspunktet dekning var nødvendig.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at den stabile tilgangs- og leveringssikkerheten TGP hadde gjennom samhandelen med TEPN, ikke fullt ut kunne oppnås ved ordinær hub- handel på standardvilkår. Ordinær hub-handel gir tilgang til et standardprodukt priset mot indeks eller closing, men innebærer at kjøperen selv bærer gjennomføringskostnad og gjennomføringsrisiko, herunder spread-kostnad og risiko for markedspåvirkning. Dette gjelder med særlig styrke i et mindre likvid marked som PEG Nord.

Konklusjonen er dermed at TGP gjennom den konserninterne samhandelen mottok en tilleggsegenskap i form av praktisk tilgjengelighet og leveringssikkerhet. Om, og i tilfelle hvordan, en slik tilleggsegenskap normalt ville blitt priset mellom uavhengige parter, er et spørsmål som behandles i det følgende.

9.5 Sammenligning med ukontrollerte avtaler og priser

9.5.1 Innledning – utgangspunkter og metode

Spørsmålet i dette punktet er om det kan påvises inntektsreduksjon etter skatteloven § 13-1 ved at pris og vilkår i de kontrollerte transaksjonene avviker fra det som ville vært avtalt mellom uavhengige parter. Dette beror på om det foreligger et tilstrekkelig sammenlignbart grunnlag i form av ukontrollerte transaksjoner, og i hvilken utstrekning eventuelle forskjeller kan håndteres gjennom sammenlignbarhetsvurdering og nødvendige justeringer.

Sammenligningen må rette seg mot ukontrollerte transaksjoner som er sammenlignbare på de forhold som kan ha betydning for prisen.

CUP-metoden er etter retningslinjene den mest direkte og pålitelige metoden når det finnes sammenlignbare ukontrollerte transaksjoner, men anvendelsen forutsetter enten at forskjellene ikke påvirker prisen, eller at det kan foretas rimelig presise justeringer for å eliminere prisvirkningen av forskjellene.

I denne saken er det ikke påvist en «ren» sammenligningstransaksjon som fullt ut svarer til transaksjonsmønsteret under rammeavtalen. Det er derfor ikke i seg selv uriktig å ta indeks/closing som en referansepris for standardiserte produkter, og deretter vurdere om tilleggselementer ved den kontrollerte transaksjonen gjør at referanseprisen må

tillempes gjennom justeringer og/eller ved å se hen til ukontrollerte avtaler der slike elementer faktisk prises. En slik tilnærming ligger innenfor den metodiske fleksibilitet som følger av retningslinjene og som Høyesterett har fremhevet i situasjoner hvor generelle markedsvilkår ikke gir et fullt ut tilgjengelig sammenligningsgrunnlag, jf. Rt-2001-1265 (Agip).

Lagmannsretten går derfor først inn på hvilke ukontrollerte transaksjoner som kan gi et relevant sammenligningsgrunnlag, og deretter på om de er tilstrekkelig sammenlignbare – herunder hvilke justeringer som i tilfelle er nødvendige – før det tas stilling til om og i hvilken utstrekning inntektsreduksjon er påvist.

9.5.2 Hub-indeks som referanse

Skatteloven § 13-1 gir som nevnt uttrykk for armlengdeprinsippet. Det man grunnleggende skal finne frem til, er hvordan uavhengige parter ville ha innrettet seg i en tilsvarende situasjon.

I OECD-retningslinjene punkt 2.20 fremheves markedsindekser i så måte som et relevant sammenligningsgrunnlag. Samtidig understrekes det at «economically relevant characteristics ... may lead to a premium or a discount». Retningslinjene presiserer videre at en korrekt gjennomført analyse forutsetter at:

«reasonably accurate adjustments should be made to ensure that the economically relevant characteristics of the transactions are comparable».

Som lagmannsretten har lagt til grunn i punkt 9.4 over, gjelder standard hub-noteringer et flatt standardprodukt. Tilleggssegenskaper knyttet til fleksibel forsyningssikkerhet reflekteres derfor ikke i indeksen. Markedsnoteringene kan derfor ikke brukes som direkte sammenligningsgrunnlag for ytelsen fra TEPN i den konserninterne samhandelen med TGP. I slike tilfeller må retningslinjene tillempes, jf. Rt-2001-1265, noe de som sitert uttrykkelig åpner for selv.

Oljeskattekontorets utgangspunkt i vedtaket – at indeks kan brukes som referanse, men må vurderes og eventuelt justeres når transaksjonen inneholder fleksibilitetselementer – kan dermed ikke anses som en uriktig rettsoppfatning. Det avgjørende er om de ukontrollerte avtalene vedtaket bygger på for å fange opp fleksibilitet (volumfleksible avtaler med uavhengige) er et treffende sammenligningsgrunnlag for den interne samhandelen. Det drøftes nedenfor.

9.5.3 Relevansen av volumfleksible MA-avtaler som CUP-grunnlag

Etter Oljeskattekontorets syn etablerer rammeavtalen mellom TEPN og TGP samlet sett en høy grad av fleksibilitet, og hub-indeks alene gir derfor ikke et armlengdemessig uttrykk uten justeringer. Oljeskattekontoret har derfor bygget sin sammenligning på TEPNs volumfleksible MA-avtaler med uavhengige, hvor fleksibilitet er priset gjennom et påslag mot indeks. Etter vedtakets begrunnelse følger det av dette at TEPN, når det i markedet oppnås premium for volumfleksibilitet, også skulle hatt et tilsvarende påslag i konsernforholdet.

Lagmannsretten finner ikke dette sammenligningsgrunnlaget treffende.

Volumfleksible MA-avtaler kjennetegnes ved at kjøper – innenfor et avtalt spenn – kan variere daglig uttak til MA-pris og dermed disponere mot differansen mellom MA-pris og DA-pris i markedet. Dette gir kjøper en mulighet til å «slå» avtaleprisen ved å minimere

uttaket når MA-prisen er relativt høy, og maksimere uttaket når MA-prisen er relativt lav, eventuelt med videresalg i DA-markedet. Konsekvensen er at selger i slike avtaler påtar seg en særpreget markedsrisiko: selger binder seg til å levere variabelt volum til MA-pris i situasjoner hvor kjøpers optimale disposisjon nettopp følger av at spotmarkedet gir et mer gunstig prisbilde for kjøperen. At et slikt risikoelement kan prises gjennom et påslag, er derfor i og for seg forenlig med den generelle forutsetning om at «economically relevant characteristics» kan medføre premie eller rabatt.

Samme risikoelementet – eller et tilstrekkelig nært analogt element – gjør seg imidlertid ikke gjeldende i den konserninterne samhandelen under rammeavtalen. De konkrete leveranseavtalene under TEPN-TGP-opplegget er, slik saken er opplyst, i utgangspunktet transaksjoner med fastsatte volumer og avgrensede leveranseperioder. Det innebærer at kjøpers adgang til ensidig å variere uttak innenfor en avtalt båndbredde – som er det sentrale i de volumfleksible MA-avtalene – ikke uten videre gjenfinnes på samme måte på transaksjonsnivå. Forskjellen ligger ikke i at konsernforholdet er uten fleksibilitet, som jo er betydelig, men i hvordan fleksibiliteten realiseres: I volumfleksible MA-avtaler materialiseres fleksibiliteten som en løpende uttaksrett for kjøper innenfor en forhåndsdefinert ramme og med et innebygget arbitrasjeelement mot spot; mens i samhandelen mellom TEPN og TGP gjenfinnes ikke en tilsvarende struktur, der markedsprisen kan «slås». At partene uformelt kan ha innrettet seg slik likevel, er en annen sak – ettersom det verken finnes redegjørelser eller dokumentasjon for årsaken til partenes vekslende valg av priskonsept under rammeavtalen.

Det er likevel grunn til å understreke – og dette er viktig for sammenlignbarhetsvurderingen – at også konserninterne rammer kan gi selger en viss eksponering. Når gassstrømmen i praksis styres av TGPs behov og disponeringer, kan TEPN i enkelte situasjoner bli avskåret fra å oppnå den for selger optimale markedspris, for eksempel ved at volum leveres til et lavere priset marked enn det som reelt var tilgjengelig for TEPN på leveransetidspunktet. Dette representerer en form for selgerrisiko som i noen grad kan minne om markedsrisikoen i volumfleksible MA-avtaler. Samtidig er mekanismen en annen, og risikobildet fremstår mindre standardisert og mindre direkte knyttet til et kontraktsfestet spenn og en eksplisitt MA-DA-opisjon hos kjøper.

På denne bakgrunn kan de volumfleksible MA-avtalene vanskelig anses som et tilstrekkelig nært CUP-grunnlag for å fastslå hvilket påslag som armlengdes skulle vært anvendt i TEPN- TGP-forholdet. Avtalene har likevel verdi som illustrasjon av at fleksibilitet er et prisrelevant i markedet, og at premiumet kan være betydelig. Men når fleksibiliteten er annerledes strukturert, og når det ikke uten videre lar seg påvise at kjøper i konsernforholdet har den samme systematiske muligheten til å optimalisere mot MA-DA-differanser innenfor en kontraktsfestet ramme, svekkes sammenlignbarheten på de forhold som kan ha vesentlig betydning for prisen. I en slik situasjon blir spørsmålet i større grad om det finnes ukontrollerte avtaler som i sin utforming og risikofordeling ligger nærmere den aktuelle samhandelen – herunder avtaler hvor restvolum, fortrinnsrett og faktisk disponering av volumer er priset på en måte som bedre speiler det økonomiske innholdet i den konserninterne samhandelen.

Dette leder over til de fremlagte avtalene mellom TGP og ekstern leverandør, som etter sin struktur kan kaste et mer direkte lys over hvordan uavhengige parter priser tilsvarende elementer i et opplegg som ligger nærmere det foreliggende transaksjonsmønsteret.

9.5.4 TEPNs transaksjoner med eksterne under rammeavtaler

TEPN har vist til at selskapet også hadde åpne rammeavtaler med uavhengige kjøpere, blant annet E.ON Global Commodities SE, Shell Energy Europe Limited og BP Gas Marketing Limited, og at prisfastsettelsen i de enkelte transaksjonene under disse avtalene skjedde ved bruk av samme eller tilsvarende indeksbaserte prismekanisme som i salgene til TGP. Etter TEPNs syn tilsier dette at de eksterne transaksjonene utgjør et internt sammenligningsgrunnlag som viser at den konserninterne prisen var armlengdes.

Lagmannsretten er ikke enig i dette. OECDs retningslinjer punkt 3.27 fremhever riktignok at interne sammenligninger – det vil si ukontrollerte transaksjoner mellom en part i den kontrollerte transaksjonen og en uavhengig tredjepart – ofte kan være særlig relevante. Samtidig forutsetter retningslinjene at også slike interne sammenligninger oppfyller de alminnelige kravene til sammenlignbarhet, herunder at sammenligningen fanger opp de forhold som faktisk har betydning for prisen, eventuelt etter forsvarlige justeringer, jf. retningslinjene punkt 3.28. Det er derfor ikke tilstrekkelig å påvise at den formelle prisfastsettelsesmekanismen er den samme. Spørsmålet er om de eksterne transaksjonene økonomisk sett gjaldt det samme produktet og var inngått under sammenlignbare forutsetninger.

Lagmannsretten kan ikke se at dette er tilfellet her. Som retten har lagt til grunn i punkt 9.3, besto den konserninterne samhandelen ikke bare av enkeltstående salg av flate standardprodukter, men av et samlet opplegg hvor TGP i praksis hadde en stabil tilgang til TEPNs kortsiktige volumer innenfor en fleksibel leveringsramme. Det sentrale prisrelevante elementet er dermed ikke alene hvilken indeks partene tok utgangspunkt i ved prisfastsettelsen, men at samhandelen samlet ga TGP en tilgangs- og leveringssikkerhetsposisjon som hadde selvstendig økonomisk betydning. Dersom de eksterne transaksjonene ikke inneholder samme eller tilsvarende egenskaper, kan de ikke brukes som CUP-grunnlag.

For det første er de eksterne rammeavtalene i seg selv bare et kontraktsmessig rammeverk. Det avgjørende for sammenlignbarheten er derfor ikke eksistensen av en slik rammeavtale, men hvordan de konkrete salgene under avtalene faktisk ble gjennomført. I denne vurderingen står spørsmål som hvem som i praksis styrte tidspunkt, volum og leveringssted, og om kjøper hadde noen reell adgang til å påvirke valget mellom alternative markeder eller å gjøre krav på volumer over tid, sentralt. Om disse forholdene er de fremlagte eksterne transaksjonene ikke opplyst på en måte som gjør dem sammenlignbare med den konserninterne samhandelen slik lagmannsretten har avgrenset den.

For det andre er de eksterne salgene gjennomgående preget av at TGP har hatt fortrinn før TEPN har solgt tilsvarende volum til uavhengige. Som fremhevet, følger det direkte av TEPNs mandat at «The majority of gas is expected to be sold to TGP, however TEPN Trading can also transact with approved third parties if higher net-back prices can be realised (via framework agreements for short term gas sales)». Retningslinjene underbygger at salg til eksterne i stor grad har skjedd som en restdisponering, og ikke som et parallelt handelsmønster hvor kjøpers behov er styrende for salgsinnretningen på samme måte som i samhandelen mellom TEPN og TGP. At det i slike situasjoner kan være solgt til indeks uten påslag, sier derfor lite om hvilken pris en uavhengig kjøper ville krevd eller akseptert i et opplegg hvor fleksibilitet og prioritet er lagt til én kjøper.

For det tredje har staten pekt på at eksterne kjøpere, når de faktisk har kunnet kjøpe volum, har måttet akseptere vilkår som innebærer et (for TEPN) gunstigere økonomisk resultat enn ved salg til TGP, jf. mandatet gjengitt ovenfor. Dette viser at de eksterne transaksjonene ikke uten videre reflekterer samme markedsposisjon og samme risikofordeling som konserninterne leveranser.

Lagmannsretten legger etter dette til grunn at TEPNs eksterne salg under åpne rammeavtaler ikke kan anses tilstrekkelig sammenlignbare med samhandelen mellom TEPN og TGP. De kan derfor ikke brukes som direkte CUP-grunnlag for å vise at den konserninterne prisen var armlengdes. Det avgjørende er ikke at den tekniske prismekanismen i de enkelte salgene var lik, men at de eksterne transaksjonene mangler den tilgangs- og leveringssikkerhetsposisjonen som lagmannsretten har lagt til grunn at TGP faktisk hadde.

Dette innebærer ikke at de eksterne salgene er uten enhver bevismessig interesse. De viser at indeksbasert prising var vanlig i markedet for standardiserte enkeltleveranser. Men de belyser ikke i tilstrekkelig grad hvordan markedet ville priset den bredere, faktisk etablerte samhandelen mellom TEPN og TGP. For det spørsmålet må det søkes et sammenligningsgrunnlag som i større grad fanger opp den økonomiske realiteten i den konserninterne ordningen. Det er denne problemstillingen lagmannsretten går over til i det følgende.

9.5.5 Etterfølgende inntektsår – betydningen av TEPNs auksjonsprosess i 2024

Spørsmålet er hvilken vekt det kan legges på opplysninger fra etterfølgende inntektsår.

OECDs retningslinjer åpner for at data fra år etter transaksjonsåret kan være relevante i en internprisingsanalyse, men understreker samtidig at bruken må skje med varsomhet for å unngå etterpåklokskap, punkt 3.74:

«Data from years following the year of the transaction may also be relevant to the analysis of transfer prices, but care must be taken to avoid the use of hindsight. For example, data from later years may be useful in comparing product life cycles of controlled and uncontrolled transactions for the purpose of determining whether the uncontrolled transaction is an appropriate comparable to use in applying a particular method. The conduct of the parties in years following the transaction will also be relevant in accurately delineating the actual transaction.»

Retningslinjene fremhever blant annet at slike data kan være nyttige for å belyse sammenlignbarhet.

I 2024 gjennomførte TEPN en anbudsprosess for en del av forventet årlig gassproduksjon, hvor volum ble tilbudt i volumtransjer som faste daglige volumer priset mot M+1 og M+2-indekser. Av den fremlagte internprisingsdokumentasjonen fremgår at halvparten av de tilgjengelige volumtransjer ble solgt til en uavhengig kjøper (Chevron Product Limited) med et gjennomsnittlig påslag på 0,060 EUR/MWh over relevante markedsindekser, og at de resterende volumtransjer ble solgt til TGP, som matchet høyeste eksterne bud for den femte volumtransjen, med et påslag på 0,05 EUR/MWh over de samme indeksene.

Disse opplysningene gir ikke i seg selv direkte armlengdepris for de omtvistede årene 2014- 2017. Dette skyldes usikkerheten knyttet til om markedsforholdene kan ha endret seg over tid, og videre at oppdeling i definerte volumtransjer innebærer en viss strukturering av produktet som ikke uten videre sammenfaller med

transaksjonsmønsteret i de omtvistede årene. Det er derfor ikke grunnlag for å slutte direkte fra påslagene i 2024 til hvilket påslag som nødvendigvis skulle vært anvendt i 2014-2017. Lagmannsretten merker seg at ingen av vitnene har pekt på vesentlige forskjeller mellom 2014-2017 og 2024 som i seg selv tilsier at påslag i 2024 ikke kan ha overføringsverdi som indikasjon.

Samtidig finner lagmannsretten at auksjonsprosessen har interesse som bevismoment. Det viser nokså klart at markedet er villig til prise levering mot M+1/M+2-indekser med et premium, hvilket underbygger at hub-indeks ikke uten videre er relevant markedspris.

9.5.6 TGPs innkjøp fra uavhengige – sammenligningsgrunnlag

Lagmannsretten ser deretter på om TGPs innkjøp fra uavhengige kan belyse hva som ville vært avtalt mellom uavhengige parter i den aktuelle perioden. TEPN fremla før hovedforhandlingen i tingretten en oversikt over tredjepartshandler hvor TGP hadde deltatt, herunder opplysninger om motparter og volum. TGP oppga imidlertid i liten grad pris og øvrige vilkår. I brev 19. desember 2025 avslo TGP å fremlegge pris- og vilkårsdokumentasjon, under henvisning til at materialet var kommersielt sensitivt og porteføljebasert håndtert, slik at enkelttransaksjoner ikke kunne identifiseres eller spores tilbake til opprinnelig forsyning.

Med Skattedirektoratets samtykke 15. desember 2025 er det for lagmannsretten fremlagt et sett avtaler mellom TGP **[SLETTET TEKST.]** De fremlagte avtalene bygger på en rammeavtale, hvor prisfastsettelsen skjer i de enkelte transaksjonsavtalene gjennom et påslag over indeks. De fremlagte avtalene har påslag over indekspris. Én avtale har fast pris. Én temperaturavhengig avtale har et større påslag over indekspris. Transaksjonsavtalene gjelder levering på et fast leveringspunkt **[SLETTET TEKST.]**

Avtalene gir dermed et konkret holdepunkt for at indeks i markedet ofte er en referansepris, og at den endelige prisen kan inneholde et tillegg for andre økonomisk relevante karakteristika. De fremlagte avtalene synes ikke å inneholde den typen fleksibilitet som er gjort gjeldende under rammeavtalene mellom TEPN og TGP.

Spørsmålet er hvilken vekt dette har ved sammenligningen med TEPNs salg til TGP i 2014-2017. Avtalene gjelder samme kjøper, TGP, og er inngått i de omtvistede årene. Det taler for sammenlignbarhet. De fremlagte **[SLETTET TEKST]** og er derfor ikke uten videre representative for hele porteføljen, hvor en god del av TEPNs salg gikk til andre markeder. Flere avtalers tidsmessige innretning (season ahead) synes dessuten å avvike fra den løpende, kortsiktige samhandelen mellom TEPN og TGP, slik at de heller ikke fullt ut er representative for grosset av de konserninterne transaksjonene. Materialet gir derfor ikke alene grunnlag for å fastsette et presist armlengdeintervall.

Avtalene har likevel klar bevismessig betydning ved at de viser at markedet priser trygg fysisk levering av volum med et premium over indeks.

Vitnet Simandoux forklarte for lagmannsretten at TGP i vintermånedene var villig til å betale et tillegg for å oppnå «certainty» for leveranser. Lagmannsretten bemerker at dersom denne leveringssikkerheten ikke representerte en selvstendig tilleggsverdi, skulle den sesongmessig økte betalingsviljen i vinterperioden i utgangspunktet være fullt ut reflektert i indekssnivået. At markedet likevel priser fysisk leveranse med et premium over indeks, understøtter derfor at hub-indeks ikke uten videre kan likestilles med markedspris for den bilaterale konkrete fysiske leveransen.

Lagmannsretten finner på denne bakgrunn at **[SLETTET TEKST]** har klar bevismessig betydning for spørsmålet om prisforskjell. Når TGP i samme tidsrom kjøper fra uavhengig leverandør mot indeks med påslag, mens TEPN i konsernforholdet leverer mot indeks uten tilsvarende tillegg, er det påvist at de konserninterne prisene ikke fullt ut reflekterer det som ville vært avtalt mellom uavhengige parter. Etter Høyesteretts praksis er det ikke et vilkår for justering at avviket er vesentlig eller særlig markert. Det sentrale er om det foreligger en prisforskjell som kan begrunne en armlengdejustering, jf. Rt-1999-1087 (Baker Hughes) og Rt-2001-1265 (Agip).

På denne bakgrunn mener lagmannsretten at inntektsreduksjon er bevist. Hvor stort påslag som ville vært på armlengdes vilkår i forholdet mellom TEPN og TGP, og i hvilken utstrekning påslaget i avtalene mellom **[SLETTET TEKST]** kan overføres, inngår i Oljeskattekontorets skønsmessige fastsettelse av den skattbare inntekt. Dette kommer lagmannsretten tilbake til i punkt 11 nedenfor.

10. Årsakssammenheng – særlig om reoptimalisering

TEPN har subsidiært anført at en eventuell inntektsreduksjon ikke skyldes interessefellesskapet, men – slik lagmannsretten forstår det – at konsernet ikke var klar over og heller ikke utnyttet den inntektsmuligheten som staten viser til.

Lagmannsretten bemerker at det etter skatteloven § 13-1 første ledd gjelder et vilkår om årsakssammenheng mellom inntektsreduksjonen og interessefellesskapet. Det er imidlertid en nær sammenheng mellom dette vilkåret og vilkåret om inntektsreduksjon. Når inntektsreduksjon vurderes ut fra hvilken inntekt skattyter ville hatt i fravær av interessefellesskapet, ligger årsaksspørsmålet i stor grad innebygd i selve inntektsreduksjonsvurderingen. Ofte er det derfor ikke nødvendig med noen særskilt drøftelse av årsakssammenhengen, fordi denne følger implisitt av inntektsreduksjonen. Dette innebærer imidlertid ikke at vilkåret er uten selvstendig betydning.

For så vidt gjelder statens anførsel om manglende reoptimalisering, er lagmannsretten enig i at det ikke er tilstrekkelig påvist at tapte reoptimaliseringsmuligheter kan tilskrives interessefellesskapet. E-posten 31. mai 2017 fra Frederic Balanche, redegjort for i punkt 9.3.2 over, viser riktignok at fleksibiliteten i TEPNs portefølje var identifisert og ansett som kommersielt interessant i et tradingperspektiv, men gir samtidig holdepunkter for at denne inntektsmuligheten i begrenset grad var fanget opp i den løpende disponeringen. Lagmannsretten kan da ikke legge til grunn som sannsynliggjort at en reoptimaliseringsgevinst faktisk ble ofret av hensyn til TGP. På dette punktet er årsaksvilkåret derfor ikke tilstrekkelig påvist som grunnlag for inntektsreduksjon.

Annerledes stiller det seg for statens anførsel om manglende premium. Lagmannsretten har allerede lagt til grunn at samhandelen mellom TEPN og TGP i realiteten ga TGP en prisrelevant tilgangs- og leveringssikkerhetsposisjon uten særskilt vederlag. For denne delen av inntektsreduksjonen følger årsakssammenhengen av selve avviket fra armlengdes vilkår.

Når lagmannsretten har funnet at den faktiske samhandelen ga TGP en prisrelevant tilgangs- og leveringssikkerhetsposisjon uten særskilt vederlag, er det nettopp interessefellesskapet som forklarer inntektsreduksjonen. En anførsel om manglende bevissthet eller manglende utnyttelse endrer ikke dette. For et verdensomspennende, integrert og ytterst profesjonalisert konsern fremstår det dessuten lite nærliggende å se den manglende prisingen som et forhold man overså.

Vilkåret om årsakssammenheng er dermed oppfylt.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at vilkårene for skjønnsfastsettelse etter skatteloven § 13-1 første ledd er oppfylt. Det foreligger dermed skjønnsadgang. Spørsmålet i det følgende er om den skjønsmessige inntektsfastsettelsen som Oljeskattekontoret faktisk har foretatt etter § 13-1 tredje ledd kan opprettholdes.

11. Skjønnsutøvelsen

Lagmannsretten har kommet til at grunnvilkåret i skatteloven § 13-1 første ledd er oppfylt ved at TEPNs inntekt er redusert på grunn av interessefellesskapet med TGP. Det er dermed klart at Oljeskattekontoret hadde adgang til å fastsette inntekten ved skjønn. Spørsmålet er da om Oljeskattekontoret har benyttet sin skjønnsmyndighet på riktig måte ved fastsettelsen av størrelsen på det tillegget som er gjort i TEPNs inntekt.

Fremgangsmåten ved skjønnet er regulert i § 13-1 tredje ledd, som lyder:

«Ved skjønnet skal formue eller inntekt fastsettes som om interessefellesskap ikke hadde foreligget.»

Domstolenes kompetanse til å overprøve verdsettelsesskjønnet etter skatteloven § 13-1 tredje ledd følger de alminnelige forvaltningsrettslige reglene om fritt forvaltningsskjønn, jf. Rt-2012-1025 (avsnitt 68). Retten kan derfor ikke prøve verdsettelsen som sådan, men kan prøve om skjønnet bygger på uriktig rettsanvendelse, på et uriktig eller ufullstendig faktisk grunnlag, eller om resultatet er vilkårlig eller klart urimelig.

Skatteloven § 13-1 tredje ledd gir uttrykk for armlengdeprinsippet. Det avgjørende er hvordan uavhengige parter ville ha innrettet seg i en tilsvarende situasjon. Dette forutsetter at den kontrollerte transaksjonen er avgrenset på en måte som fanger dens økonomisk relevante karakteristika, og at det sammenligningsgrunnlaget som benyttes, er tilstrekkelig treffende på de forhold som har betydning for pris. Dersom sammenligningsgrunnlaget i realiteten priser en annen fordel, risiko eller opsjon enn den som foreligger i den kontrollerte transaksjonen, bygger skjønnet på et uriktig rettslig utgangspunkt.

Oljeskattekontoret har ved skjønnsutøvelsen tatt utgangspunkt i påslag i uavhengige volumfleksible avtaler. Kontoret har identifisert påslag i de uavhengige kontraktene i intervallet EUR 0,31-0,55 pr. MWh og fastsatt fleksibilitetsverdien skjønsmessig til EUR 0,55 pr. MWh. Begrunnelsen er at den konserninterne ordningen er «minst like fleksibel» som sammenligningsavtalene, blant annet fordi internavtalen ikke har avtalefestede begrensninger på årlig og daglig volum, og fordi den geografisk kan nå flere markedsområder.

Lagmannsretten kan ikke tiltre denne rettsanvendelsen.

De uavhengige avtalene Oljeskattekontoret bygger på, er – slik de er beskrevet i vedtaket – mellomlange leveringsavtaler hvor kjøper har avtalefestet volumfleksibilitet (MIN/MAX) knyttet til en forhåndsdefinert prisingsmekanisme, i hovedsak Month Ahead. Påslagene i disse avtalene er etter Oljeskattekontorets egen fremstilling knyttet til at kjøper gjennom volumfleksibiliteten kan disponere mot differansen mellom Month Ahead og Day Ahead i markedet.

Den kontrollerte transaksjonen i denne saken – slik lagmannsretten har avgrenset den i punkt 9 – er derimot ikke en slik kontraktsstruktur. De interne leveransene skjer gjennom

om lag 1 800 transaksjonsavtaler med fastsatte volumer og avgrensede leveranseperioder, hvor prisingsform og leveringssted fastsettes løpende. Den tilleggsegenskapen lagmannsretten har lagt til grunn, knytter seg til stabil tilgang til TEPNs kortsiktige volumer og til praktisk gjennomføringsfleksibilitet i et marked med friksjoner. Dette er en annen type økonomisk egenskap enn den uttaksopsjonen til en forhåndsdefinert indekspris som kjennetegner volumfleksible avtaler.

Forskjellen gjelder ikke primært graden av fleksibilitet, som er høy begge steder, men hvilken type fordel og risiko som prises. I de volumfleksible avtalene ligger verdien i en kontraktsfestet rett til å variere uttaket mot en fastlagt prismekanisme og dermed utnytte differansen mellom kontraktspris og korttidspris i markedet. I TEPN-TGP-samhandelen er det derimot ikke påvist en tilsvarende mekanisme med en markedspris som kan «slås». Når den uavhengige transaksjonen priser en annen type opsjon enn den som er identifisert i den kontrollerte transaksjonen, er sammenligningen ikke tilstrekkelig treffende på de prisrelevante punktene.

Etter dette er lagmannsretten kommet til at Oljeskattekontorets vedtak bygger på en uriktig forståelse av armlengdeprinsippet slik dette følger av skatteloven § 13-1 og OECD- retningslinjene.

Oljeskattekontorets vedtak må da oppheves og anken blir da å forkaste.

Ut over det som er påpekt om sammenligningsgrunnlaget over, finner lagmannsretten ikke å gi nærmere direktiver for hvordan skjønnsfastsettelsen skal skje, jf. skatteforvaltningsloven § 15-6 første ledd.

IV. Konklusjon og sakskostnader

Etter lagmannsrettens vurdering av realiteten har ingen av partene vunnet saken fullt ut eller i det vesentlige, jf. tvisteloven § 20-2. Selv om anken forkastes og Oljeskattekontorets vedtak ikke kan opprettholdes, har TEPN ikke fått medhold i sitt hovedsyn om at det ikke forelå grunnlag for skjønnsfastsettelse etter skatteloven § 13-1. Staten har på sin side fått medhold i at grunnvilkårene for skjønnsfastsettelse etter § 13-1 er oppfylt, men ikke i at vedtaket kan opprettholdes.

Begge parter har dermed fått medhold av betydning, jf. tvisteloven § 20-3. Lagmannsretten kan ikke se at det foreligger tungtveiende grunner som tilsier at den ene parten helt eller delvis skal tilkjennes sakskostnader. Etter en samlet vurdering er lagmannsretten kommet til at hver av partene bør bære egne sakskostnader både for tingretten og lagmannsretten. Når det gjelder vurderingen knyttet til kostandene ved tingrettens behandling, har lagmannsretten lagt eget resultat til grunn, jf. tvisteloven § 20-9 første ledd.

Lagmannsretten har vært satt med fagkyndige meddommere etter begjæring fra TEPN, som også må dekke utgiftene til disse, jf. rettsgebyrloven § 2. Godtgjørelsen til meddommerne fastsettes særskilt og vil deretter bli innkrevd av lagmannsretten.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Årsaken er påskehøytid, reise- og sykefravær for dommerne og sakens omfang.

Avgjørelsen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

1. Anken forkastes.

2. Partene dekker egne omkostninger for lagmannsretten og tingretten.